

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2016-2019

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Milan Svoboda

**Česká zahraniční rozvojová spolupráce v Gruzii
a Afghánistánu v roce 2018**

Praha 2019

Vedoucí bakalářské práce:

Dr. Jindřich Nový Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2016-2019

BACHELOR THESIS

Milan Svoboda

**Czech development agency in Georgia and Afghanistan in
2018**

Prague 2019

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

Dr. Jindřich Nový Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 18.2.2019

Jméno autora

Poděkování

Děkuji panu Dr. Jindřichu Novému Ph.D. za cenné rady a odborné vedení, velvyslanci ČR v Afghánistánu panu Mgr. Petru Štěpánkovi Ph.D., rozvojovému diplomatovi ČR v Gruzii panu Mgr. Janu Černíkovi a regionálnímu projektovému manažerovi organizace Člověk v tísni pro Afghánistán panu Jaroslavu Petříkovi za konzultace, jejichž výstupy byly použity v praktické části.

Anotace

Tato práce se zabývá zahraniční rozvojovou spoluprací ČR v Gruzii a Afghánistánu v roce 2018. V teoretické části popisuje prostředí, ve kterém zahraniční rozvojová spolupráce vzniká, popisuje některé vybrané problémy globalizace, mezinárodních vztahů a pokračuje historickým vývojem Československé a následně České zahraniční rozvojové spolupráce. V praktické části je popsána problematika rozvojové spolupráce ČR ve vztahu ke Gruzii a Afghánistánu. Podrobněji jsou popsány dva malé lokální projekty uskutečněné v roce 2018 v Afghánistánu.

Klíčová slova

Afghánistán, Evropská unie, Gruzie, Globalizace, Mezinárodní vztahy, OECD, OSN, Zahraniční rozvojová pomoc ČR

Annotation

This thesis deals with the Czech development cooperation in Georgia and Afghanistan in 2018. In its theoretical part it describes the milieu where the development cooperation begins; it also describes some chosen globalisation issues, international relations and goes on with describing the historical development of the Czechoslovak and followingly the Czech foreign development cooperation. In the practical part the problems of the development cooperation of the Czech Republic are analysed in relation to Georgia and Afghanistan. Two small local projects realized in Afghanistan in 2018 are further described in details.

Keywords

Afghanistan, the European Union, Georgia, Globalisation, International Relations, Organisation of the European Cooperation and Development, United Nations Organisation, the International Assistance of the Czech Republic

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 GLOBALIZACE.....	10
1.1 Co to je globalizace?.....	10
1.2 Globalizace a příčiny jejího vzniku	11
1.3 Vztah globalizace a rozvojové spolupráce.....	12
1.4 Globalizace a životní prostředí	13
1.4.1 Populační růst.....	13
1.4.2 Klimatické změny	16
1.4.3 Znečištění vody.....	16
1.4.4 Dostupnost pitné vody	17
1.4.5 Trvale udržitelný rozvoj.....	18
2 MEZINÁRODNÍ VZTAHY.....	19
2.1 Diplomacie.....	19
2.2 Mezinárodní dohody	20
2.3 Mezinárodní organizace.....	21
2.3.1 OSN.....	22
2.3.2 EU	23
2.3.3 OECD.....	25
3 ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE.....	27
3.1 Formy rozvojové spolupráce	27
3.2 Dokumenty a legislativa týkající se ZRS.....	29
3.2.1 Světová ZRS	29
3.2.2 EU a ZRS	32
3.2.3 ZRS České republiky	34
PRAKTICKÁ ČÁST	46
4 GRUZIE.....	46
4.1 Zahraniční rozvojová spolupráce v Gruzii v období 2010-2017	50
4.2 Zahraniční rozvojová spolupráce v Gruzii v roce 2018.....	52
5 AFGHÁNISTÁN	55
5.1 Zahraniční rozvojová spolupráce ČR v Afghánistánu v období 2010-2017	56

5.2	Zahraníční rozvojová spolupráce ČR v Afghánistánu v roce 2018	56
6	SROVNÁNÍ DVOU MLP V AFGHÁNISTÁNU V ROCE 2018.....	59
6.1	Projekt vybavení laboratoří střední školy	59
6.2	Projekt vybavení místních zdravotnických zařízení polohovatelnými lůžky	59
6.3	Vyhodnocení realizace.....	60
	ZÁVĚR	61
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	63
	SEZNAM ZKRATEK	63
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	70

ÚVOD

Zahraniční rozvojová spolupráce je nedílnou součástí české zahraniční politiky. ČR se jako člen organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj zavázala navyšovat objem finančních prostředků. Cílem je příspěvek ve výši až 0,33 procenta HDP v roce 2030 oproti současným 0,14 procenta HDP. Při splnění tohoto závazku by se tak ZRS stala velmi významnou součástí vládních výdajů.

Cílem této práce bude zkoumat problematiku české zahraniční rozvojové spolupráce v kontextu s jejím významem v celkovém systému fungování současného světa. Součástí bude náhled do problémů globalizace, mezinárodních vztahů a zahraniční rozvojové spolupráce, zejména pak cílů udržitelného rozvoje v obecné rovině na mezinárodní úrovni.

Podrobněji budou rozebrány trendy současné české rozvojové spolupráce v souvislosti s historickým vývojem.

Guzie spadá od roku 2018 do skupiny zemí s nejvyšší prioritou ZRS ČR. Afghánistán je od roku 2017 přerazen ze skupiny prioritních zemí mezi země specifické. Zaměření praktické části bude věnováno situaci ZRS v Gruzii a Afghánistánu v roce 2018. Snahou bude zmapovat českou rozvojovou spolupráci v těchto zemích, porovnat její rozsah mezi ČR a výše uvedenými zeměmi a pokusit se predikovat další možný vývoj pokračování české ZRS v těchto zemích na nejbližší období.

Podrobně budou rozebrány dva malé lokální projekty v Afghánistánu, které jsou realizovány prostřednictvím zastupitelského úřadu ČR v Kábulu.

TEORETICKÁ ČÁST

1 GLOBALIZACE

1.1 CO TO JE GLOBALIZACE?

Pojem globalizace jako takový nemá dlouhého trvání, i když určité náznaky toho, co si za tímto pojmem představujeme je možná hledat již v průběhu trvání starověkých civilizací, kdy zejména Římská říše přenášela na dobitá území své pořádky a rovněž významně ovlivňovala své sousedy. Určitým způsobem má na globalizaci svůj podíl víra, kdy křesťanství významným způsobem ovlivňovalo „moderní myšlení“ obyvatel Evropy, kteří byli ve své podstatě největšími hybateli počátku dynamických změn, kterých jsme v současnosti svědky v celosvětovém měřítku. Pojem globalizace se jako takový objevuje až v druhé polovině 20. století v britském týdeníku The Spectator. Je však možné, jak uvádějí jiné zdroje, že výraz globalizace použil jako první americký ekonom T. Lewit v 80. letech dvacátého století v popisu vývoje světové ekonomiky.¹

Vzhledem k relativně krátkému trvání pojmu globalizace, neexistuje do dnešních dnů jeho ustálená definice. Širší veřejnost však termín globalizace vnímá jako dynamický proces ekonomických, politických, technických a kulturně sociálních změn, jejichž důsledkem je sblížení jednotlivých sfér lidských činností.

Komplexním procesem globalizace se zabývá mnoho vědních oborů a je tak velmi složité tento pojem definovat. Pro příklad autor uvádí jednu z mnoha definic znějících následovně „*spontánní, neřízený proces stále intenzivnější integrace zemí světa v jediném ekonomickém systému. Toto je zřejmě jediné kritérium, na kterém se shodnou teoretici zabývající se tímto jevem, aniž by se tím vzdávali možnosti do pojmu zahrnout celé sady dalších sociálních, politických, kulturních, sociálně psychologických a dalších vztahů s globalizací souvisejících.*“²

Je-li globalizace pro lidstvo přínosem či nikoliv, zjistíme až postupem času. V současnosti jsou přístupy k chápání globalizace jak pozitivní ve smyslu její nezbytnosti

¹ ROLNÝ, Ivo, LACINA, Lubor. *Globalizace, etika, ekonomika*. Ostrava: Key Publishing, 2008. 281 s. ISBN 978-80-87071-62-5., str. 19

² DLOUHÁ, Jana., DLOUHÝ, Jiří., MEZŘICKÝ, Václav. *Globalizace a globální problémy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2006. 312 s. ISBN 978-80-87076-01-X., str. 11

k rostoucímu ekonomickému vývoji, tak negativní z pohledu jejích dopadů a rizik. Je zřejmé, že lidé vliv globalizace nejvíce pociťují v ekonomické a technologické oblasti, kde dochází vzhledem k nepřítomnosti jazykových bariér k rychlejšímu procesu sjednocování, na rozdíl od vzdělávacích a legislativních oblastí, kde je proces globalizace značně pomalejší. Často je globalizace také kritizována, protože snižuje suverenitu a význam jednotlivých států. Globální rozvoj s sebou přináší také rostoucí vzájemnou provázanost jednotlivých států a jejich obyvatel, která ústí v rostoucí vliv nadnárodních a institucionálních organizací. Ačkoliv se právě tyto organizace a jednotlivé státy v chudých zemích snaží o udržitelný rozvoj za přispění nemalých finančních prostředků, z ekonomického hlediska jsou největšími hybateli současného ekonomického života nadnárodní výrobní a obchodní korporace. Bohužel neexistuje dostatečná možnost jejich kontroly a případná regulace a jejich fungování není nikterak pod dohledem „obecného zájmu“.

1.2 GLOBALIZACE A PŘÍČINY JEJÍHO VZNIKU

Jak již bylo uvedeno výše, existuje celá řada různých, složitě provázaných podnětů, které spustily vznik a rozvoj globalizačního procesu. Je možné uvést, že se jedná o přirozený vývoj, mající základy, v rozvoji komunikací a postupů v různých oborech činnosti, uvolnění obchodu a masivnímu vzniku nových nadnárodních společností a korporací.³

Z historického pohledu bylo několik období, které lze považovat za přelomové, avšak asi nejvýznamnějším byla průmyslová revoluce, která vedla k útlumu manufakturní výroby a ke vzniku automatizované strojní výroby, což mělo zásadní dopad na využití lidského kapitálu a společenské změny z toho vyplývající. Právě technologický a technický pokrok byl a je hlavním tahounem globalizace. Rozvoj velkovýroby a automatizované výroby vedl ke vzniku velkých továren a výrobních podniků, které měly, vzhledem k výrobním kapacitám, potřebu hledat další trhy, a ne se uspokojit pouze s tradičním lokálním trhem. Proto bylo souběžně s rozvojem výroby nutné vytvářet dopravní infrastrukturu, s kterou šel ruku v ruce vývoj dopravních prostředků (od parního stroje, ke spalovacím motorům a elektromotorům). Dříve nemožná nebo nerentabilní

³ BERNÁŠEK, Václav a kol. Globalizační procesy ve světové ekonomice. Praha: Oeconomica, 2002. 250 s. ISBN 978-80-245-0265-8., str. 18

doprava zboží a materiálu se stala dostupnou, a byl tak nastartován proces, který trvá dodnes. Celkově se tak zvýšila dostupnost dopravy s ohledem na pokles nákladů s tím spojených. Souběžně s technologickým a technickým pokrokem je proces zdokonalování přenosu informací. Plošná distribuce tisku, vznik telegrafu, telefonu, rozhlasu nebo televizoru, umožnil lidem ve velmi krátkém časovém úseku zdokonalit komunikaci a šířit informace. Výrazně také ovlivnil společenský život díky šíření informací v masovém rozsahu.

Zcela zásadním se stalo rozšíření internetu, který je již v současné době nedílnou součástí tržního i soukromého života ve všech ekonomikách. Některé státy jsou si významu mediálních kanálů vědomy tak, že je vnímají i jako potenciální hrozby pro fungování svých vládnoucích režimů. Dochází tak k různým typům cenzury. Společně s rozvojem výroby a nárůstem produkce došlo k zúžení spolupráce v mezinárodním obchodě.

1.3 VZTAH GLOBALIZACE A ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE

Z pohledu zahraniční rozvojové spolupráce je v současné době globalizace neopomenutelným tématem všech vyspělých zemí. S jejím vlivem a důsledky z nich plynoucími se v určité míře setkávají téměř všichni obyvatelé planety během svých každodenních činností. Stále větší část světové populace považuje dostupnost informací pomocí tištěných medií, rádia, televize a hlavně internetu za samozřejmou. Díky rozsáhlým technologickým, kulturním a rovněž společenským změnám, došlo k vysokému nárůstu konkurence na mezinárodním trhu. S investicemi do infrastruktury (dopravní, komunikační a organizační) dochází k výraznému zrychlení logistiky a tím pádem k sjednocování dříve, pro svou vzdálenost, izolovaných trhů.

Globalizace tak stále výrazněji proniká do životů většiny obyvatel na Zemi, přímo ovlivňuje hospodářství, politiku, kulturu a celkově i životní úroveň občanů jednotlivých států, čímž je z hlediska rozvoje neopomenutelnou. Globalizace zasahuje takřka do všech oborů lidské činnosti a její podrobné zkoumání by vydalo na několik samostatných prací. Nicméně jako úvod do problematiky rozvojové spolupráce je vhodné uvést alespoň několik základních faktů. Při hledání souvislostí je nasnadě dospět k názoru, že současná rozvojová spolupráce je do určité míry reflexí k nerovnosti na mezinárodních trzích a v sociálních oblastech způsobenou rozdílnou dynamikou vývoje v bohaté a chudé části

světa. Zároveň však rozvojová spolupráce prohlubuje vztahy mezi jednotlivými aktéry, kdy bohatší státy a dárci rozšiřují míru svého vlivu v oblastech činností, o kterých se domnívají, že jsou pro lidstvo dobré a tím zároveň dochází k určité internacionalizaci a postupu dalšího rozvoje globalizace.

1.4 GLOBALIZACE A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Jak autor zmínil v první kapitole, globalizace představuje vzájemné propojení světa na mezinárodní úrovni v oblasti kulturní, politické, technologické, ekonomické a sociální. Nesporným je také vliv globalizace na životní prostředí. Kolektiv autorů uvádí, že vážné potíže v oblasti životního prostředí se v rozsáhlém měřítku objevily na počátku šedesátých let 20. století.⁴

Z pohledu provázanosti globalizace a rozvojové spolupráce je vhodné nastínit fakta týkající se populačního růstu, klimatických změn a znečišťování vody. Všechny tyto oblasti představují do určité míry globální problémy, které se snaží řešit a napravovat udržitelný rozvoj.

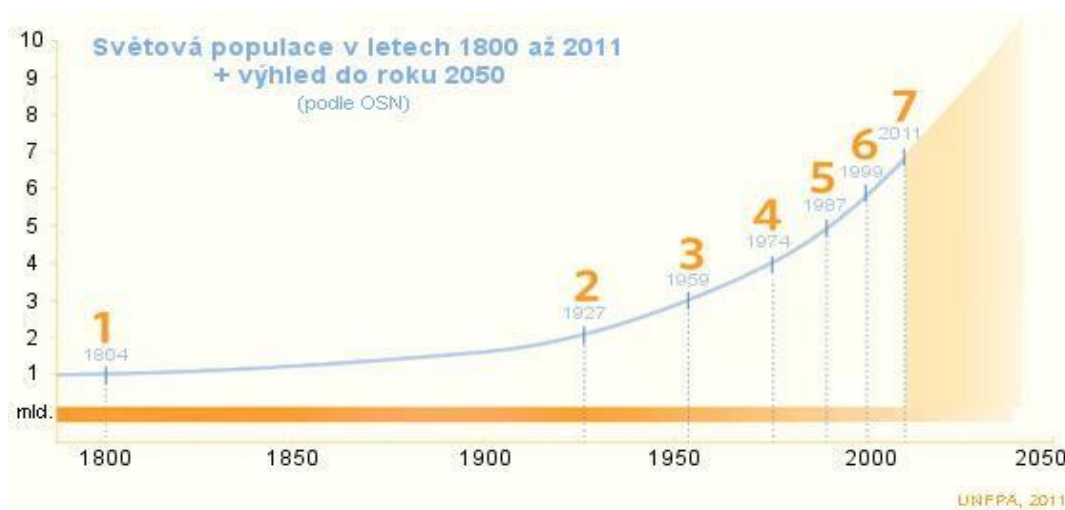
1.4.1 POPULAČNÍ RŮST

Populační růst se jeví jako jeden z nejdůležitějších problémů současného světa. Je velmi dynamický a zároveň nerovnoměrný. Počet obyvatel Země se odhaduje na 7,5 miliardy. Odhad, kolik lidí žilo ve starověku je velmi nespolehlivý, avšak z matematických modelů lze vývoj populace odvodit. Podle odhadů dosáhla naše populace první miliardy až někdy na přelomu 18. a 19. století. Od té doby je již doložitelné stále vzrůstající tempo růstu populace do dnešních dnů. Od počátku 19. do konce 20. století přibylo na Zemi pět miliard lidí. Za prvních dvacet let, to je za jednu desetinu předcházejícího období se lidstvo rozmnožilo o další 1,5 miliardy obyvatel.⁵

⁴ DLOUHÁ, Jana, Jiří DLOUHÝ a Václav MEZŘICKÝ. Globalizace a globální problémy: Sborník textů k celouniverzitnímu kurzu "Globalizace a globální problémy" 2005-2007. Praha: Univerzita Karlova, 2006, s. 207.

⁵ MEZŘICKÝ, Václav. Globalizace. Praha: Portál, 2003, s. 31.

Následující obrázek č.1 je grafické znázornění, které ukazuje historii populačního vývoje do roku 2011.

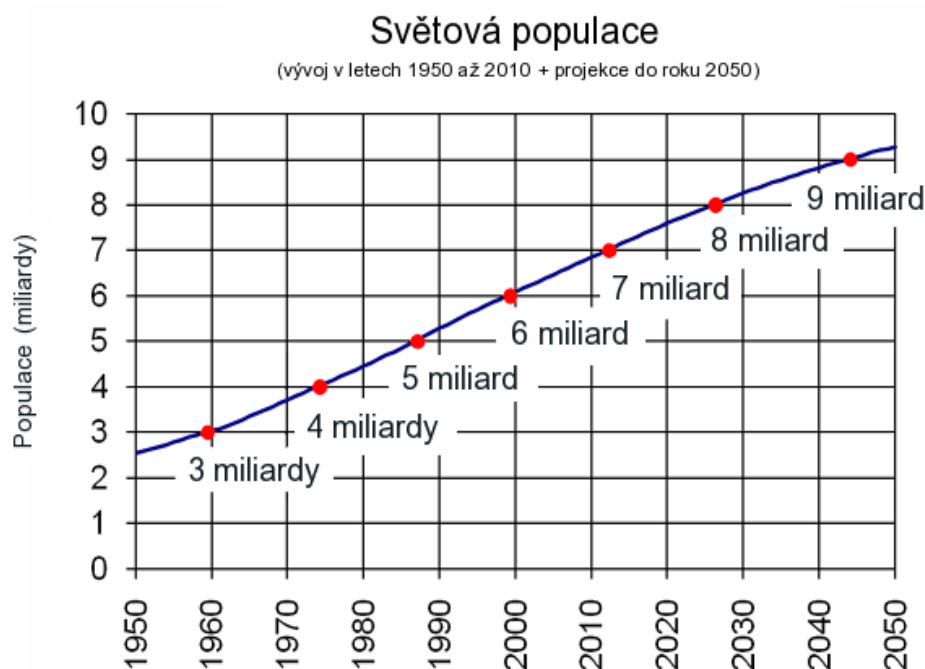
Obrázek 1 Světová populace v letech 1800 až 2011 ⁶

V grafu je zřejmé, že se sklon křivky stále zvětšuje. Zatímco mezi lety 1804 až 1927 se jednalo o celkem pozvolný růst, od roku 1927 došlo k prudkému nárůstu. Za růstem celkové populace stojí nesporně stále kvalitnější lékařská péče, efektivnější získávání potravin a jejich dostupnost.

Organizace spojených národů (OSN) odhaduje pokračování populačního růstu do roku 2050 až na 9,8 miliardy a následné snížení dynamiky růstu na 11,2 miliardy v roce 2100. ⁷

⁶ <https://magazin.gnosis.cz/lidska-populace> [online]. Praha: Libor Kukliš, 2019 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://magazin.gnosis.cz/lidska-populace>

⁷ <https://www.un.org/development/desa/en/news/population/world-population-prospects-2017.html>. <https://www.un.org> [online]. New York: UN, 2017 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://www.un.org/development/desa/en/news/population/world-population-prospects-2017.html>⁷ Zdroj: <https://magazin.gnosis.cz/lidska-populace/>

Obrázek 2 Světová populace prognóza do roku 2050 ⁸

Demografický růst závisí na mnoha faktorech. Základním je však poměr mezi úmrtností a porodností. Je patrná zvyšující se péče o novorozence, zlepšující se hygienické podmínky a lepší zdravotní péče. Tyto skutečnosti vedou ke strmějšímu poklesu úmrtnosti než poklesu porodnosti, čehož důsledkem je zvýšený populační růst.⁹

Dynamika růstu populace však jak již bylo uvedeno výše, není ve světě rozložena stejnou měrou. Zatímco západní civilizace, potažmo rozvinuté státy prochází v současné době v několika případech i recesí, a dochází tak ke snižování počtu původního obyvatelstva, dynamika populačního růstu v rozvojovém světě se zvyšuje.

„Jeden ze základních mechanismů, jímž se dynamika početnosti lidstva řídí, je tzv. demografická transformace.“¹⁰

Je prokazatelné, že se v průmyslově rozvinutých zemích, kde je lékařská péče na vysoké úrovni, porodnost a úmrtnost vyrovnaly. Z těchto důvodů lze rozvinuté země

⁸ <https://magazin.gnosis.cz/lidska-populace> [online]. Praha: Libor Kukliš, 2019 [cit. 2019-02-17].

Dostupné z: <https://magazin.gnosis.cz/lidska-populace>

⁹ DLOUHÁ, Jana, Jiří DLOUHÝ a Václav MEZŘICKÝ. Globalizace a globální problémy: Sborník textů k celouniverzitnímu kurzu "Globalizace a globální problémy" 2005-2007. Praha: Univerzita Karlova, 2006, s. 207

¹⁰ MEZŘICKÝ, Václav. *Globalizace*. Praha: Portál, 2003, s. 36-37.

označit jako ty, které již prošly demografickou transformací. Protože již prošly demografickou transformací, bývají charakteristické sníženou porodností a úmrtností. Ty země, které demografickou transformací neprošly, mají naopak vyšší úmrtnost, kterou však porodností značně převyšují. S rostoucím populačním růstem souvisí problémy typu chudoby, nedostatku vody a potravin. Rozvojová spolupráce v těchto oblastech bude popsána v kapitole o rozvojové spolupráci.

1.4.2 KLIMATICKÉ ZMĚNY

Klimatické změny jsou tak jako globální populační růst vážným problémem. K řešení problému je nezbytná mezinárodní spolupráce, neboť opatření nutná ke zpomalení klimatických změn jsou značně nákladná a z ekonomického hlediska získá ten, kdo se takových opatření nebude účastnit, značnou komparativní výhodu. Je tak na mezinárodních společenstvích a organizacích vyvíjet neustálý tlak na všechny členy, aby vůbec k nějakému zmírnění dopadů globálního ekonomického rozvoje na životní prostředí došlo. Klimatické změny se dotýkají v určité míře všech obyvatel planety, nehledě na míru jejich vlastního přičinění těmito změnám. Příčinami klimatických změn se zabývá široká odborná veřejnost. K hlavním mezinárodním spolkům, zabývajícím se řešením změn klimatu se od roku 1988 řadí Mezinárodní panel pro změnu klimatu, který vznikl na základě iniciativy Generálního shromáždění OSN.

Na stránkách ministerstva životního prostředí ČR je příčina změny klimatu popsána následovně *„Příčinou změny klimatu je s největší pravděpodobností zesilování přirozeného skleníkového efektu atmosféry v důsledku lidské činnosti a nadměrného zvyšování antropogenních emisí skleníkových plynů. Změnou klimatu je ohroženo fungování všech krajinných složek včetně lidské společnosti.“*¹¹

1.4.3 ZNEČIŠTĚNÍ VODY

Voda je v současné době obohacována různými nežádoucími látkami, které se do ní dostávají jako důsledek lidské činnosti. Z těchto důvodů je možné, že se s vodou s určitým stupněm znečištění setkává téměř každý člověk. Látky znečišťující vodu

¹¹ https://www.mzp.cz/cz/zmena_klimatu [online]. Praha: © 2008–2019 Ministerstvo životního prostředí, 2019 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/zmena_klimatu

bychom mohli rozdělit do několika skupin. Zpravidla se uvádí znečištění fyzikální způsobené pískem, různými usazeninami či organickými látkami, dále znečištění chemické způsobené například těžkými kovy, dusičnany a různými hnojivy a konečně znečištění biologické znečištění způsobené plísněmi, bakteriemi, viry a řasami. Ne vždy v důsledku požití takto závadné vody dochází k okamžité reakci lidského organismu, ale z dlouhodobějšího hlediska může mít spotřeba znečištěné vody až fatální následky.

U povrchových vod dochází k znečištění zejména průmyslovou a zemědělskou činností, v poslední době je však na pořadu dne znečištění vod mikroplasty, kdy ještě přesnou škodlivost takto znečištěné vody a její vliv na lidský organismus neznáme.¹²

1.4.4 DOSTUPNOST PITNÉ VODY

Zásoby pitné vody se na Zemi nevyskytují rovnoměrně, což způsobuje obavy z nedostatku pitné vody pro budoucí lidskou populaci. Největší zásobárnou sladké vody jsou pevninské ledovce (24 mil. km³) následují podpovrchové vody (23,7 mil. km³), a zbytek sladké vody najdeme v jezerech a řekách (13,5 mil. km³). Z rozložení sladkých vod na souši je zřejmé, že z jejich celkového množství lze pro lidskou společnost využívat jen velice nepatrný podíl.¹³

Zpráva OSN z roku 2015 říká, že do roku 2030 budou až tři miliardy lidí v celkem 48 zemí světa čelit nedostatku vody. Mezi takto zasažené země se řadí i nejlidnatější země světa jako Čína, Indie, Pákistán, Irán, Irák, sever Afriky, oblast Středozemního moře a další.¹⁴

Problémy nastíněné v této kapitole souvisí s pojmem udržitelného rozvoje, který bude v této práci popsán jako součást rozvojové agendy 2030.

¹² <http://www.avcr.cz/cs/pro-media/aktuality/Kvalita-pitne-vody-klesa-mini-vedci/> [online]. Praha: Alice Horáčková, Odbor mediální komunikace Kanceláře AV ČR, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.avcr.cz/cs/pro-media/aktuality/Kvalita-pitne-vody-klesa-mini-vedci/>

¹³ https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/ps14/fyz_geogr/web/pages/07-voda.html [online]. Brno: RNDr. Aleš Ruda, Ph.D, 2014 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/ps14/fyz_geogr/web/pages/07-voda.html

¹⁴ <https://dvojka.rozhlas.cz/osn-varuje-za-10-let-budou-3-miliardy-lidi-bez-vody-kam-se-asi-pujdou-napit-7482005> [online]. Praha: Martina Kociánová, 2015 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

1.4.5 TRVALE UDRŽITELNÝ ROZVOJ

Od šedesátých let 20. století si lidstvo začalo uvědomovat, že zdroje nejsou nevyčerpatelné. Se stále větším rozvojem průmyslu a dopravy si rovněž začalo stále více připouštět škodlivost lidské činnosti na životní prostředí. Trvale udržitelný rozvoj je spjat se životním prostředím a ke komplexnosti tohoto pojmu, jak to v takových případech bývá, neexistuje jeho jednotná definice. Pro představu lze uvést jednu z mnoha definic, kterou uvedla Světová komise pro životní prostředí v roce 1987.

„Trvale udržitelný rozvoj je takovým rozvojem, který naplňuje potřeby přítomných generací, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací naplňovat potřeby své.“¹⁵

Hlavním cílem udržitelného rozvoje by mělo být harmonizovat hospodářský a společenský pokrok a přitom zachovat životní prostředí pro další generace v pokud možno co nejméně pozmeněné podobě. Udržitelný rozvoj by proto měl vytvářet rovnováhu mezi ekonomikou, sociálními aspekty a životním prostředím. Vyznačuje se také vyvažováním mezinárodních vztahů mezi rozvinutými zeměmi a rozvojovým světem, různými společenskými skupinami, dneškem a budoucností apod. Není proto divu, že se většina států i mezinárodních společenství snaží o uplatnění principů udržitelného rozvoje. Udržitelný rozvoj se tak stal hlavním východiskem mezinárodní rozvojové spolupráce, kdy OSN navázala na předchozí cíle a definovala ve své Agendě 2030 další směřování světové rozvojové spolupráce bude rozebráno podrobněji níže.

¹⁵ *Naše společná budoucnost: Světová komise pro životní prostředí a rozvoj*. z anglického originálu přeložil Pavel Korčák. – 1. vyd. – Praha: Academia, 1991. – 297 s. ISBN 80-85368-07-2

2 MEZINÁRODNÍ VZTAHY

Mezinárodní vztahy jsou vědním oborem zabývajícím se vztahem mezi jednotlivými subjekty mezinárodních vztahů, kterými bývají samostatné státy, federace, unie, mezinárodní organizace, politické strany, humanitární organizace a jiná uskupení.¹⁶

Historicky lze mezinárodní vztahy sledovat již v dobách starověku, zejména mezi tehdejšími mocnostmi a jejich sousedským okolím (Čína, Indie, Egypt, Řecko a z hlediska současnosti nejvýznamnější Římská říše jako základ anglosaského a evropského smýšlení. Až do konce První světové války byl obor mezinárodních vztahů jako vědní disciplína součástí politologie. Po jejím skončení lze již o mezinárodních vztazích hovořit jako o samostatné vědní disciplíně, avšak stále řazené jako podobor politologie. Součástí mezinárodních vztahů je několik okruhů, z nichž lze vyjmenovat výzkum v oblasti zahraničních vztahů a nástrojů, které jsou v zahraničních vztazích využívány.

2.1 DIPLOMACIE

Diplomacie jako nástroj zahraniční politiky zajišťuje zájmy subjektů, které zastupuje. Ve většině případů se jedná o státy, ale mohou to být rovněž zastoupení nadnárodních společenství (federace, unie, mezinárodní organizace) Lze ji považovat za umění a jednotliví diplomaté jsou pečlivě vybíráni a systematicky vzděláváni. Jejich protokolární postavení na zastupitelských úřadech je určeno podle diplomatických hodností. Vedoucí diplomaté bývají zpravidla v hodnosti velvyslance, případně rady vyslance. Vyšší diplomaté mají přidělené, případně propůjčené hodnosti velvyslaneckého rady, 1. a 2. tajemníka. Nižšími, juniorními diplomaty jsou potom 3. tajemník a atašé. Často dochází k záměně v případech specializovaných atašé (vojenský, zemědělský, ekonomický, rozvojový a další), kdy označení atašé v určitém oboru nepředstavuje diplomatickou

¹⁶ [Http://www.mvi.estranky.cz/clanky/1_mezinarodni-vztahy-jako-veda_-teoreticke-koncepty-a-metodika-oboru.html](http://www.mvi.estranky.cz/clanky/1_mezinarodni-vztahy-jako-veda_-teoreticke-koncepty-a-metodika-oboru.html) [online]. © 2018 eStránky.cz, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: http://www.mvi.estranky.cz/clanky/1_mezinarodni-vztahy-jako-veda_-teoreticke-koncepty-a-metodika-oboru.html

hodnost, ale specializaci. Například vojenský atašé může být v hodnosti velvyslaneckého rady.¹⁷

Diplomatické výsady a imunity v současné době vycházejí z Vídeňské úmluvy o diplomatických stycích z roku 1964, která v sobě zahrnuje do té doby používané obyčeje v diplomatických vztazích. Míra dodržování této úmluvy se v jednotlivých zemích může lišit a v takovýchto případech platí většinou pravidla reciprocity.

2.2 MEZINÁRODNÍ DOHODY

Mezinárodní dohody jsou právním základem pro formalizaci vztahů mezi jednotlivými subjekty, případně pro danou oblast, kterou upravují. Na rozdíl od vnitrostátního práva, není veřejné mezinárodní právo řízeno zákony, ale nepsaným právem vycházejícím z mezinárodního obyčeje a mezinárodními smlouvami. Povaha mezinárodního práva je koordinační a vychází z charakteru prostředí mezinárodních vztahů. Z této vlastnosti mezinárodního práva vyplývá také stabilizační povaha v mezinárodním prostředí. Tím, kdo právo vytváří, jsou jednotlivé státy a společenství, a zároveň tito aktéři jsou adresátem pravidel a tím, kdo dané právo vynucuje. Vztahy mezi jednotlivými aktéry mezinárodního práva jsou založeny na svrchovanosti – suverinitě jednotlivých států a rovnosti mezi nimi. Je zřejmé, že v mezinárodních vztazích neexistuje žádná nadřízená autorita. Vymahatelnost mezinárodního práva může být s ohledem k zúčastněným aktérům sporu individuální nebo kolektivní. Individuální vymahatelností bývá retorze (odvolání diplomata, neudělení víz, výběr cla a daní od diplomatických misí), represálie, kdy může být použito embargo, nebo ukončení plnění závazků z mezinárodní smlouvy, případně individuální sebeobrana za použití síly k vytlačení agresora. Kolektivní vymahatelností je potom vyloučení z určité mezinárodní organizace, sankce Rady bezpečnosti OSN, pozastavení dotací ze společného financování

¹⁷https://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/organizacni_struktura/hodnosti_a_funkce_diplomatu_objasneni.html [online]. Praha: MZV ČR, [2015] [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:
https://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/organizacni_struktura/hodnosti_a_funkce_diplomatu_objasneni.html

a další. Zejména kolektivní vymahatelnost by měla přispívat k narovnání nepoměru moci mezi „silnými a slabšími“ státy ve vojenské a ekonomické oblasti.

V názvosloví mezinárodních smluvních vztahů se objevují následující pojmy. Deklarace, která není právně závazná a vyjadřuje společný záměr jednotlivých aktérů nad danou problematikou. Dále potom různé úmluvy, charty, dohody, protokoly, ujednání a statuty. Všechna tato označení znamenají mezinárodní smlouvy a nesou v sobě do určité míry její charakter. Veškeré právní smlouvy jsou pro jejich aktéry právně závazné. Z procesního postupu dochází nejdříve k jejich předběžnému schválení – tak zvanému parafování, na které navazuje ratifikace, která je konečným schválením a přistoupením dané strany ke smlouvě.

2.3 MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE

Historicky docházelo k mnoha pokusům o vytvoření mezinárodních organizací, z nichž mnohé měly jepičí život, některé však přispěly jako jeden z myšlenkových proudů pro vznik současných mezinárodních organizací. Za zmínku stojí mírový projekt krále Jiřího z Poděbrad v letech 1462-1464, jehož základní myšlenky posloužily v době vzniku OSN v roce 1945 a později i v roce 1993 u vzniku Evropské unie.¹⁸

Na otázku, co je mezinárodní organizací neexistuje shoda. Je však nesporné, že se jedná o institucionalizovanou organizaci, u jejíhož vzniku stály instituce z několika, ale alespoň tří suverénních států. Mezinárodní organizace mají již ze své podstaty mezinárodní právní subjektivitu, zpravidla stanovenou již v zakládajícím dokumentu organizace. Ze zakládajícího dokumentu rovněž vyplývají pravomoci (delegovány jednotlivými státy) a struktura dané organizace.

Mezinárodní organizace lze dělit podle několika kritérií. Můžeme je rozlišovat podle rozsahu vlivu na globální (OSN, MMF, WTO, WHO ...) či regionální (EU, NAFTA, OBSE...) Dále podle náplně činnosti, pro kterou byly založeny (ICAO, IMO mez námořní organizace, MOP) na politické, hospodářské, oborové. Některým z těchto

¹⁸ PROCHÁZKA, Martin. *Mírový projekt Jiřího z Poděbrad*. Plzeň, 2012. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni.

organizací se autor práce bude vzhledem k jejich zapojení do rozvojové spolupráce věnovat podrobněji. Česká republika je členem každé z těchto organizací.

2.3.1 OSN

Pojem spojené národy byl použit již v roce 1942 prezidentem USA Rooseveltem na konferenci spojenců. Výsledkem konference byl společný závazek, že budou bojovat proti mocnostem Osy. Dne 24. října 1945 byla padesáti zeměmi ratifikována Charta OSN, která byla vypracována v San Francisku v průběhu jednání o poválečném uspořádání světa. Tento den je považován za datum vzniku Organizace spojených národů. Do určité míry lze OSN považovat jako nástupnickou organizaci Společnosti národů, která však v průběhu 2. světové války ztratila na významu, protože nedokázala zajistit mír. Spojené státy se nikdy nestaly členem Spojených národů a fungování této organizace bylo založeno zejména na vlivu vítězných mocností první světové války – Francie a Velké Británie. Rozpuštěna byla až po vzniku OSN v roce 1946.

Organizace spojených národů v současnosti sdružuje 193 států, takřka všechny uznané státy světa. Členové OSN se zavázali společnými silami postupovat v situacích, které aktuální doba přináší. Hlavními okruhy, kterým čelí, jsou světový mír a bezpečnost, věnuje se problematice lidských práv, ekonomických, sociálních a humanitárních problémů a rovněž rozvojové spolupráci, která bude podrobněji popsána dále ve třetí kapitole.

Sídlo OSN se nachází v New Yorku, a další významná zastoupení potom například ve Vídni, Ženevě, Addis Abebě, Nairobi, Singapuru a dalších městech. Oficiálními jazyky OSN jsou arabština, čínština, angličtina, francouzština, ruština a španělština.¹⁹

Základním dokumentem OSN je její charta, která je mezinárodní smlouvou upravující vztahy mezi členskými státy a rovněž cíle a zásady společenství, kterými se musí jednotlivé členské státy řídit. Upravuje rovněž podmínky členství v OSN a práva a povinnosti členů. Z právního hlediska je Charta nadřazena ostatním mezinárodním smlouvám a má v případě vzájemného sporu přednost. Změna Charty je možná za předpokladu dvoutřetinového souhlasu členů Valného shromáždění a všechny státy bezpečnostní rady. Historicky již ke změnám Charty došlo třikrát v šedesátých letech 20.

¹⁹ [Http://www.un.org/en/sections/about-un/official-languages/](http://www.un.org/en/sections/about-un/official-languages/). [Https://www.un.org](https://www.un.org) [online]. New York: UN, 2017 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sections/about-un/official-languages/>

století a týkaly se zvýšení počtu členů a hlasů při přijímání rozhodnutí v Radě bezpečnosti a Ekonomické a sociální radě.

Struktura OSN je rozsáhlá. Má šest hlavních orgánů: Radu bezpečnosti, Valné shromáždění, Ekonomickou a sociální radu, Mezinárodní soudní dvůr, sekretariát a Poručenskou radu (nyní již neaktivní, má se scházet nepravidelně, v případech, kdy to situace bude vyžadovat). OSN je rovněž tvořeno řadou agentur a programů.²⁰

2.3.2 EU

Vzniku Evropské unie předcházela integrační proces, jehož počátky se datují do padesátých let 20. století. V roce 1950 založilo šest států Evropské společenství uhlí a oceli, které si kladlo za cíl zajistit trvalý mír. Byly to Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo a Nizozemsko. Vznikem tohoto společenství začalo hospodářské a politické sjednocování evropských zemí. V roce 1957 byly podepsány Římské smlouvy, kterými se zakládají Evropské hospodářské společenství (EHS) a evropské společenství pro atomovou energii (EURATOM). Důsledkem vzniku založení EHS byl vznik společného trhu. V roce 1960 vzniká evropské společenství volného obchodu (ESVO) – alternativa k EHS, která si klade za cíl dosáhnout volného pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu mezi členskými státy.

V 60. letech se členům EHS hospodářsky daří i kvůli vzájemnému zrušení cel. V 70. letech dochází k prvnímu rozšiřování. 1. ledna 1973 se členy EHS stávají Dánsko, Irsko a Spojené království, čímž se počet členských států zvyšuje na devět. V říjnu 1973 přichází arabsko-izraelská válka, jejíž důsledkem je energetická krize a hospodářské problémy. V rámci regionální politiky se v EHS začínají převádět významné peněžní prostředky do budování infrastruktury v chudších oblastech a na podporu vytváření pracovních míst. V legislativě se zvyšuje vliv Evropského parlamentu, jehož poslance mohou občané v roce 1979 poprvé volit přímo. V roce 1981 se Řecko stává desátým členským státem a o pět let později se EHS rozšiřuje o Španělsko a Portugalsko. V roce 1986 je podepsán Jednotný evropský akt, mezinárodní smlouva, na základě které vzniká rozsáhlý šestiletý program zaměřený na řešení problémů volného obchodu mezi státy

²⁰ [Http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2014/12/fakta-osn-2005-web.pdf](http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2014/12/fakta-osn-2005-web.pdf) [online]. Praha: Informační centrum OSN v Praze, 2005 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2014/12/fakta-osn-2005-web.pdf>

EHS. Důsledkem této smlouvy je vznik jednotného trhu. S pádem berlínské zdi dne 9. listopadu se otevírají hranice mezi Východním a Západním Německem. V říjnu 1990 je završen proces sjednocení Německa, čímž začíná proces jeho významnému posílení postavení v EHS a následně v EU. V roce 1992 byla podepsána tzv. Maastrichtská smlouva na základě které došlo 1. listopadu 1993 ke vzniku Evropské unie a zároveň tak došlo k dobudování jednotného trhu založeného na volném pohybu zboží, služeb, osob a peněz. Další rozšiřování následuje v roce 1995, 2004, 2007 a poslední přistoupilo Chorvatsko v roce 2013. V roce 1997 Amsterdamské smlouvy (tzv. Maastricht II platí od 1.5.1999). Konsolidovala pilíře EU a stanovila čtyři cíle – problematiku zaměstnanosti a občanských práv, odstranit poslední překážky volného pohybu osob a posílit vnitřní bezpečnost, dát EU silnější postavení v mezinárodních vztazích a vytvořit efektivnější strukturu institucí. Nyní se EU skládá z 28 členů, avšak již je rozhodnuto o ukončení členství Velké Británie.²¹

Hlavními orgány EU jsou:

Evropská rada, která je tvořena nejvyššími představiteli členských států a určuje směřování politiky. Dává rovněž podněty k dalšímu rozvoji

Rada EU ve které jsou zastoupeny členské státy na úrovni ministrů, kteří se usnášejí na konkrétních krocích v oblastech působností jednotlivých resortů. Na pracovní úrovni v této Radě napomáhá Výbor stálých zástupců (COREPER).

Evropská komise – má mnoho funkcí, je obdobou vlád na národních úrovních, podporuje obecný zájem EU, navrhuje právní akty, plní rozpočet a řídí programy EU, Evropský parlament – zastupuje občany EU, od roku 1979 jsou poslanci voleni v přímých volbách. Společně s Radou EU je legislativní institucí, podílí se na schvalování právních aktů realizovaných v členských státech EU a vykonává rozpočtové a kontrolní funkce.

Soudní dvůr EU – zajišťuje výklad a aplikaci evropského práva v členských státech EU a rozhoduje ve vymezených případech o žalobách a otázkách aplikace a interpretace evropského práva. Od roku 1989 je k Evropskému soudnímu dvoru připojen Tribunál, jehož primárním cílem vzniku bylo zmírnit přetížení Soudního dvora převzetím části jeho agendy, zejména co se týče individuálních podnětů. Smlouva rovněž umožňuje zřizovat

²¹ <https://www.euroskop.cz/20/sekce/pristupnost/> [online]. Praha: Copyright © 2005-2019 Vláda České republiky, 2017 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/20/sekce/pristupnost/>

specializované soudy. V roce 2005 vznikl Soud pro veřejnou službu EU, který se zaměřuje na řešení sporů mezi Institucemi EU a jejich zaměstnanci.

Evropská centrální banka tvoří spolu s národními centrálními bankami tzv. Evropský systém centrálních bank, který má za úkol udržovat cenovou stabilitu a podporuje hospodářské politiky v Unii. Evropská centrální banka spolu s centrálními bankami zemí, jejichž společnou měnou je euro, řídí měnovou politiku Unie.

Účetní dvůr dohlíží na účetnictví EU

Mezi hlavní instituce EU se řadí také dva poradní orgány. Hospodářský a sociální výbor, který vyjadřuje názory zaměstnanců, zaměstnavatelů a organizované občanské společnosti na hospodářské a sociální aspekty. Dále se jedná o Výbor regionů, který vyjadřuje stanoviska regionálních a místních orgánů.²²

2.3.3 OECD

Je pokračovatelem organizace OEEC – organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci, která byla založena jako administrativa pro tzv. Marshallův plán v roce 1948. Zakládací dokument byl podepsán 14. prosince 1960 a OECD vznikla v roce 1961.²³

Cílem OECD je poskytnout společný prostor, ve kterém si státy porovnávají vlastní zkušenosti vůči různým druhům politik, což jim umožňuje nacházet odpovědi na problematické otázky, seznámit se s již fungující praxí jiných států a koordinovat domácí i zahraniční politiku s ostatními členskými státy. Obsahově se OECD věnuje širokému spektru problémů týkajících se ekonomiky, životního prostředí a sociální politiky. Právní rámec není přesně stanoven, avšak ze vzájemných vztahů a závěrů z probíhajících debat mohou vzniknout i závazné dohody.

Sekretariát v Paříži shromažďuje data, sleduje trendy a vytváří analýzy s predikcí dalšího vývoje, které vedou k další spolupráci mezi vládami jednotlivých členů. Snahou je zmapovat sociální změny, rozvoj obchodu, zemědělství, technologie, zdanění, ochranu

²² <https://www.euroskop.cz/76/sekce/instituce-eu/> [online]. Praha: Copyright © 2005-2019 Vláda České republiky, 2017 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/76/sekce/instituce-eu/>

²³ <http://www.oecd.org/about/history/> [online]. Paříž: © 2018 Organisation for Economic Co-operation and Development, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/about/history/>

životního prostředí a další oblasti. Díky kvalitnímu sběru dat se OECD řadí k nejlepším statistickým agenturám.²⁴

V současné době sdružuje OECD 36 ekonomicky vyspělých členských států a strategickými partnery jsou Brazílie, Indie, Indonésie, Čína a Jihoafrická republika.

Nejvyšším orgánem OECD je její Rada, ve které je zastoupena každá členská země. Rada se setkává minimálně jednou měsíčně na úrovni stálých zástupců, přičemž jí předsedá generální tajemník. Jednou ročně probíhá zasedání Rady na úrovni ministrů členských zemí, kterému předsedá jedna z členských zemí. Dalšími institucemi je Sekretariát OECD, který zajišťuje činnost OECD v souladu s prioritami stanovenými Radou a vytváří zázemí činnosti jednotlivých komisí. Sekretariát je složen dvěma a půl tisíci ekonomů, právníků, vědců a dalších profesionálů. Sídlem Sekretariátu je Paříž. Nejvyšším představitelem OECD je Generální tajemník.²⁵

²⁴ [Http://www.oecd.org/about/whatwedoandhow/](http://www.oecd.org/about/whatwedoandhow/) [online]. Paříž: © 2018 Organisation for Economic Co-operation and Development, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/about/whatwedoandhow/>

²⁵ [Http://www.oecd.org/about/whodoeswhat/](http://www.oecd.org/about/whodoeswhat/) [online]. Paříž: © 2018 Organisation for Economic Co-operation and Development, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/about/whatwedoandhow/>

3 ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE

Hned na začátku je nezbytné oddělit pojmy zahraniční rozvojové pomoci a humanitární pomoci. Humanitární pomocí se rozumí reakce na aktuální krize způsobené přírodními katastrofami či válečnými konflikty zatímco zahraniční rozvojová pomoc má dlouhodobější charakter.

Jako nejrelevantnější se jeví definice ODA (official development assistance – zahraniční rozvojová pomoc) podle OECD, mezinárodní organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj, přes kterou je distribuováno 90 procent objemu celkové zahraniční pomoci.

Oficiální rozvojová pomoc (ODA) je definována „*státní podpora určená na podporu hospodářského rozvoje a prosperity rozvojových zemí. Úvěry pro vojenské účely jsou vyloučeny. Podpora může být poskytnuta bilaterálně od dárce k příjemci nebo poskytována prostřednictvím mnohostranné rozvojové agentury, jako je Organizace spojených národů nebo Světová banka. Podpora zahrnuje granty, "měkké" půjčky (kde je dotační prvek nejméně 25% z celkového počtu) a poskytování technické pomoci. OECD vede seznam rozvojových zemí a území; pouze pomoc těmto zemím se považuje za oficiální rozvojovou pomoc. Seznam je pravidelně aktualizován a v současné době obsahuje více než 150 zemí nebo území s příjmy na obyvatele nižšími než 12 276 USD v roce 2010. Dlouhodobým cílem Organizace spojených národů je, že rozvinuté země by měly věnovat 0,7% svého hrubého národního důchodu na oficiální rozvojovou pomoc. Tento ukazatel se měří jako procentní podíl hrubého národního důchodu a milionů USD ve stálých cenách s použitím roku 2015 jako základního roku.*“

3.1 FORMY ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE

Do rozvojové spolupráce se na jedné straně zapojují donoři a na straně druhé příjemci, prostředníkem mezi donory a příjemci mohou být, a často jimi také jsou, realizátoři. Mezi dárce zařazujeme vlády, veřejnost a nevládní organizace. Všechny tyto tři instituce se mohou do rozvojové spolupráce zapojit rovněž jako realizátoři. Rozvojová pomoc je založena na potřebách příjemců, kterými mohou být opět všechny tři výše uvedené instituce, přičemž se do rozvojové spolupráce aktivně zapojují.

Na vládní úrovni jsou příjemci samostatné veřejné instituce, kterými mohou být jednotlivá ministerstva a odborné vládní instituce. V současné době je hojně využívána forma spolupráce, kdy jednotlivé přijímající vlády obdrží příspěvek přímo do svého rozpočtu, který následně samy přerozdělují. Musí však dodržovat předem stanovená pravidla čerpání. Nelze tak například využívat příspěvek na bezpečnost v sociální oblasti. Takováto forma spolupráce se nazývá Sektorovou a rozpočtovou podporou, případně podporou programovou.

Dalšími příjemci mohou být lokální instituce, kterými jsou samosprávy, vzdělávací instituce a různé zájmové spolky a nevládní organizace. Tato pomoc je již více cílená na určité území, užší zájmovou oblast a z těchto důvodů ji lze v daných zájmových oborech a územích označit za veřejností nejvíce viditelnou. I když je dopad v tomto případě pouze na určitou část populace, může nepřímo působit i v širším měřítku. Příkladem může být vzdělávání v pěstování určité komodity v menším zemědělském družstvu, které postupně převezmou i další družstva, která nebyla přímými příjemci pomoci. V těchto případech je nejčastěji využívána projektová pomoc.

V případě jednotlivců se jedná zejména o různá stipendia a granty.

ZRS lze rovněž rozdělit podle množství zapojených stran a podle obsahu.

Podle množství zapojených stran lze ZRS rozdělit na bilaterální pomoc, která směřuje přímo od dárcovské země do země přijímající, dále na multilaterální pomoc, jež je uskutečňována prostřednictvím mezinárodních organizací, z nichž můžeme uvést například OSN a její agentury UNESCO, WHO, UNICEF, UNDP a další, Evropskou Unii, Mezinárodní měnový fond, Světovou banku a nakonec na trilaterální spolupráci, která probíhá mezi dvěma (ekonomicky vyspělými zeměmi, případně, jednou vyspělou ekonomickou zemí a novým dárcem (progresivní rozvojovou zemí) a příjemcem pomoci.

Podle obsahu dělíme ZRS na finanční pomoc vyznačující se zvýhodněnými půjčkami nebo granty, technickou pomoc prováděnou předáváním znalostí, dovedností, různými školeními, vzdělávacími programy, exkurzemi a účastmi na konferencích a hmotnou pomoc, jež spočívá v dodávání hmotných statků. Těmi může být různé vybavení škol, technika pro zemědělské spolky, osivo, vybavení nemocnic, různých vzdělávacích center, ale rovněž předání hotovosti pro provoz přijímací organizace.²⁶

²⁶ AUTOŘI, kolektiv a Blanka Medková. *Novinář, rozvojová spolupráce a humanitární pomoc: příručka rozvojového vzdělávání pro studenty mediálních oborů*. Praha: Člověk v tísni, ČT, 2007. ISBN 8086961311.

Samostatná Česká republika neměla po dlouhou dobu zákonnou úpravu zahraniční rozvojové spolupráce. To se změnilo až roce 2010, kdy vstoupil dne 1. července 2010 v platnost Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí. Přijetím tohoto zákona došlo k završení transformace ZRS České republiky.²⁷

3.2 DOKUMENTY A LEGISLATIVA TÝKAJÍCÍ SE ZRS

Rozvojovou pomoc směřují a legislativně upravují různé dokumenty mezinárodních organizací, mezinárodní smlouvy a rovněž národní legislativy.

3.2.1 SVĚTOVÁ ZRS

Organizace spojených národů ve své Chartě z roku 1945 přijaté v San Francisku na Konferenci Spojených národů o mezinárodním uspořádání, kterou podepsalo 50 států včetně Československa dospěla k závěru, že má mezinárodní společenství přispívat ke zlepšení sociálního i hospodářského života všech národů. Zahraniční rozvojová spolupráce následně našla oporu v řadě dokumentů, které byly přijaty na půdě OSN. Příkladem mohou být různé lidskoprávní dokumenty – Všeobecná deklarace lidských práv a práv dítěte, v současné době Globální kompakt o uprchlících, který ČR podepsala dne 17. prosince 2018.

Problematikou rozvoje se zabývají mezinárodní tematické konference OSN, které svými závěry přispívají k formování zahraniční rozvojové spolupráce. V oblasti životního prostředí to byla Agenda 21 přijatá v Riu de Janiero v roce 1992, Kjótský protokol k rámcové úmluvě o změně klimatu přijatý ve stejnojmenném městě v roce 1997, Českou republikou byl Protokol podepsán 23. 11. 1998 na základě usnesení vlády č.669/1998 a ratifikován 15. 11. 2001 (č. 81/2005 Sb. m. s.). V současné době do roku 2020 probíhá druhé kontrolní období, které bylo schváleno v dodatku výše uvedeného protokolu v prosinci 2012.²⁸

²⁷ https://www.mzv.cz/file/1397915/zakon_o_ZRS.pdf [online]. Praha: MZV ČR, 2010 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/file/1397915/zakon_o_ZRS.pdf

²⁸ https://www.mzp.cz/cz/kjotsky_protokol [online]. Praha: © 2008–2019 Ministerstvo životního prostředí, 2019 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/zmena_klimatu

3.2.1.1 Fóra na vysoké úrovni

Je vhodné také neopomenout čtyři fóra týkající se rozvojové problematiky na vysoké úrovni: první se konalo v Římě roku 2003 a jeho výsledkem je Římská deklarace, ve které se donorské země zavázaly k lepší koordinaci. Druhé fórum, zaměřené na efektivitu proběhlo v Paříži v roce 2005, jeho výsledkem je Pařížská deklarace o účinnosti pomoci. Následovalo třetí fórum konané v roce 2008 v Akkře – rovněž efektivita a výsledkem je Akční agenda z Akkry.²⁹

Výsledkem čtvrtého fóra pořádaného v roce 2011 v Jihokorejském Busanu byl vznik nového Globálního partnerství pro efektivní rozvojovou spolupráci. Nově se zde vedle tradičních dárců objevuje nový dárcé ze zemí globálního jihu. OPRŠAL, Z. *Mezinárodní rozvojová spolupráce: vybrané aspekty*.³⁰

3.2.1.2 Přeměna našeho světa: Agenda pro udržitelný rozvoj 2030

Sedmnáct Cílů udržitelného rozvoje (SDGs) se stalo uceleným programem světového rozvoje na léta 2015 – 2030. Navazuje na úspěšnou agendu Rozvojových cílů tisíciletí (MDGs). Návrh finálního dokumentu přijatého na zářijovém summitu OSN „*Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development (Přeměna našeho světa: Agenda pro udržitelný rozvoj 2030)*“, byl výsledkem tříletého procesu. Jeho počátky se datují ke Konferenci OSN o udržitelném rozvoji v roce 2012 v Riu de Janeiro. Tehdejší generální tajemník OSN Pan Ki-mun prohlásil „*Jsmo první generací, která může odstranit extrémní chudobu na Zemi a zároveň poslední, která může něco udělat, aby zabránila nejhorším dopadům globálního oteplování, než bude příliš pozdě,*“

31

²⁹ https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/mnohostranna_zrs_cr/oecd_dac/ [online]. Praha: MZV ČR, 2010 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/mnohostranna_zrs_cr/oecd_dac/

³⁰ OPRŠAL, Zdeněk. *Mezinárodní rozvojová spolupráce: vybrané aspekty / Zdeněk Opršal*. Olomouc: Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, 2014. ISBN 978-80-244-3948-8 (brož.).

³¹ <http://www.osn.cz/cile-udrzitelneho-rozvoje-sdgs/> [online]. Praha: Copyright (c) UNIC Praha, 2015 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/cile-udrzitelneho-rozvoje-sdgs/>

Jednotlivými cíly udržitelného rozvoje jsou:

1. Vymýtit chudobu ve všech jejích formách všude na světě
2. Vymýtit hlad, dosáhnout potravinové bezpečnosti a zlepšení výživy, prosazovat udržitelné zemědělství
3. Zajistit zdravý život a zvyšovat jeho kvalitu pro všechny v jakémkoli věku
4. Zajistit rovný přístup k inkluzivnímu a kvalitnímu vzdělání a podporovat celoživotní vzdělávání pro všechny
5. Dosáhnout genderové rovnosti a posílit postavení všech žen a dívek
6. Zajistit všem dostupnost vody a sanitačních zařízení a udržitelné hospodaření s nimi
7. Zajistit všem přístup k cenově dostupným, spolehlivým, udržitelným a moderním zdrojům energie
8. Podporovat trvalý, inkluzivní a udržitelný hospodářský růst, plnou a produktivní zaměstnanost a důstojnou práci pro všechny
9. Vybudovat odolnou infrastrukturu, podporovat inkluzivní a udržitelnou industrializaci a inovace
10. Snížit nerovnost uvnitř zemí i mezi nimi
11. Vytvořit inkluzivní, bezpečná, odolná a udržitelná města a obce
12. Zajistit udržitelnou spotřebu a výrobu
13. Přijmout bezodkladná opatření na boj se změnou klimatu a zvládnání jejích dopadů
14. Chránit a udržitelně využívat oceány, moře a mořské zdroje pro zajištění udržitelného rozvoje
15. Chránit, obnovovat a podporovat udržitelné využívání suchozemských ekosystémů, udržitelně hospodařit s lesy, potírat rozšiřování pouští, zastavit a následně zvrátit degradaci půdy a zastavit úbytek biodiverzity
16. Podporovat mírové a inkluzivní společnosti pro udržitelný rozvoj, zajistit všem přístup ke spravedlnosti a vytvořit efektivní, odpovědné a inkluzivní instituce na všech úrovních
17. Oživit globální partnerství pro udržitelný rozvoj a posílit prostředky pro jeho uplatňování

Aktuální světová rozvojová spolupráce vychází z výše vytyčených cílů. Tato agenda byla zapracována do ZRS EU, OECD a rovněž České republiky. Do Agendy 2030 je rovněž zapracována tzv. Akční agenda z Addis Abeby, která nastavila nové vzory financování rozvoje, s důrazem na zvýšení objemu zdrojů a specifickou roli rozvojového financování. Zásadní je Oficiální rozvojová pomoc (ODA) poskytovaná vyspělými zeměmi na podporu rozvoje.³²

3.2.2 EU A ZRS

Vzhledem ke geografické poloze ČR a jejímu členství v EU je vhodné uvést některé dokumenty týkající se rozvojové spolupráce na úrovni EU. Státy EU jsou celosvětově největšími donory v programech zahraniční spolupráce.

3.2.2.1 Vybrané dokumenty týkající se ZRS v EU

Klíčovým dokumentem pro rozvojovou spolupráci v EU se stala Maastrichtská smlouva z roku 1992. Ta zavedla tři základní principy, kterými by se měla řídit rozvojová politika členských států. Z anglických výrazů těchto principů je odvozen název tzv. „3C“. Členské státy by měly mezi sebou při poskytování rozvojové pomoci spolupracovat, koordinovat a vzájemně se doplňovat (complementarity, cooperation, coherency).³³

Na Maastrichtskou smlouvu navázala Lisabonská smlouva podepsána v roce 2012, ve které byla opět vyzdvížena zásada soudržnosti rozvojových politik.³⁴

³² [Http://www.czechaid.cz/wp-content/uploads/2016/09/Strategie_ZRS_CR_2018-2030.pdf](http://www.czechaid.cz/wp-content/uploads/2016/09/Strategie_ZRS_CR_2018-2030.pdf) [online]. Praha: MZV ČR, 2017 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: http://www.czechaid.cz/wp-content/uploads/2016/09/Strategie_ZRS_CR_2018-2030.pdf

³³ [Https://www.researchgate.net/publication/238623055_Evaluating_Maastricht's_Triple_C_The_'C'_of_Coherence](https://www.researchgate.net/publication/238623055_Evaluating_Maastricht's_Triple_C_The_'C'_of_Coherence) [online]. Amsterdam: © ResearchGate 2019, 2005 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/238623055_Evaluating_Maastricht's_Triple_C_The_'C'_of_Coherence

³⁴ HOCH, T. *Základy rozvojové pomoci*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2007. ISBN 978-80-7368-370-2.

3.2.2.2 *Nový konsensus o rozvoji*

Evropská unie a její členské státy dne 7. června 2017 podepsaly strategický plán, který nastiňuje budoucnost evropské rozvojové politiky nazvaný „Nový Evropský konsensus o rozvoji“. Tento dokument vyjadřuje komplexní společný rámec pro evropskou rozvojovou spolupráci. Poprvé v historii se vztahuje na všechny orgány Evropské unie a všechny členské státy, které se tak zavázaly intenzivněji spolupracovat. Dokument konkretizuje společný postup států EU v oblasti udržitelného rozvoje, kdy vymýcení chudoby zůstává hlavním cílem evropské rozvojové politiky a sladuje evropskou rozvojovou činnost s Agendou pro udržitelný rozvoj v roce 2030. Dochází rovněž k celkové integraci hospodářského, sociálního a environmentálního rozměru udržitelného rozvoje.

Evropští představitelé se zavázali spolupracovat ve třech oblastech:

1. *Uznávají existenci **silných vzájemných vazeb** mezi různými složkami činnosti v oblasti rozvoje. Patří sem rozvoj, mír a bezpečnost, humanitární pomoc, migrace, životní prostředí a klima, jakož i průřezové prvky, jako je mládež, rovnost žen a mužů, mobilita a migrace, udržitelná energie a změna klimatu, investice a obchod, řádná správa věcí veřejných, demokracie, právní stát a lidská práva či inovativní spolupráce s vyspělejšími rozvojovými zeměmi a dále mobilizace a využívání domácích zdrojů.*
2. *Nový konsensus se také vyznačuje komplexním přístupem k prostředkům, kterými bude realizován v praxi, přičemž **kombinuje tradiční rozvojovou pomoc s dalšími zdroji a racionální politiku a zesílenou politiku soudržnosti u vědomí toho, že rozvojová spolupráce EU musí být vždy chápána v kontextu vlastního úsilí partnerských zemí Evropy. Konsensus je pro EU a její členské státy základem k tomu, aby se zapojily do inovativnějších forem financování rozvoje, stimulace investic soukromého sektoru a do mobilizace dodatečných domácích zdrojů pro účely rozvoje.***
3. *EU a její členské státy budou uzavírat **cílenější partnerství** s širší škálou zúčastněných aktérů, včetně občanské společnosti a partnerských zemí ve všech fázích rozvoje. Zároveň*

*ještě zlepši svou činnost na místní úrovni díky tomu, že prohloubí vzájemnou spolupráci a zohlední své komparativní výhody.*³⁵

3.2.3 ZRS ČESKÉ REPUBLIKY

3.2.3.1 ZRS Československa do roku 1989

Koncem 50. let je možné zaznamenat počátky Československé zahraniční rozvojové politiky. V 60. letech došlo vzhledem k domácí politické situaci k výraznému útlumu, který však v době normalizace vystřídal výrazné zesílení rozvojové pomoci. Československo tak bylo po většinu období komunistické vlády dárcovskou zemí a aktivně se zapojovalo do rozvojové spolupráce. Forma této spolupráce však byla značně odlišná od moderního pojetí rozvojové spolupráce a byla poskytována převážně rozvojovým zemím sympatizujícím s politikou Sovětského svazu a zemí východního bloku. Byla výrazným nástrojem vlivu v příjmových zemích a pomáhala udržet, případně měnit politické režimy příjmových zemí a jejich směřování.

Jak již bylo uvedeno výše, bylo rozhodujícím faktorem domácí rozvojové spolupráce klima studené války a vliv Sovětského svazu. Rozvojové země se v problematice rozvojové spolupráce z pohledu Československa dělily do čtyř skupin:

První skupinou byly mimoevropské socialistické státy. Těmi byly Mongolsko, Kuba, Vietnam, Kambodža a Laos. Ve druhé skupině zemí přednostního zájmu byli v 60. letech Ghana, Guinea a Mali, od 80. let potom Afghánistán, Angola, Etiopie, Jižní Jemen, Mosambik a Nikaragua. Ve třetí skupině zemí československého zájmu z hlediska rozvoje dlouhodobých politických a hospodářských vztahů byly země, které se politicky nestavěly proti zemím východního bloku. Zde je možné uvést Alžírsko, Irák, Indii, Kongo, Mexiko, Sýrii a další. Ke čtvrté skupině ostatních rozvojových zemí patřily státy, které sympatizovaly se západním způsobem života a politickým uspořádáním. Do těchto zemí z těchto žádná rozvojová pomoc z Československa poskytována nebyla. Z výše uvedeného členění rozvojové pomoci lze vyvodit, že rozvojová pomoc nebyla poskytována podle potřeby, ale podle politického členění států v dané době.

³⁵ <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2017/06/07/joint-strategy-european-consensus-development/> [online]. Brusel: Rada EU, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2017/06/07/joint-strategy-european-consensus-development/>

Organizačně byla v tomto období československá rozvojová pomoc řízena několika institucemi. Lze například uvést Komisi pro koordinaci poskytování pomoci rozvojovým zemím a národněosvobozeneckým hnutím založenou v roce 1979 či odbor Federálního ministerstva zahraničního obchodu – Odbor pomoci rozvojovým zemím zřízeným roku 1980.

Československá pomoc rozvojovým zemím byla v tomto období realizována prostřednictvím několika nástrojů. Prvním z nich byla hmotná pomoc poskytována pouze mimoevropským socialistickým zemím, zemím přednostního zájmu (viz. výše) a některým hnutím usilujícím o nastolení socialismu. Tento druh pomoci byl poskytován ve formě dodávek léků, potravin, strojů a zařízení, pracovního nářadí a dalších hmotných věcí. Druhým typem pomoci byla pomoc technická, kterou bylo vysílání odborníků, zřizování škol, učebních zařízení a výcvikových center. Třetím druhem pomoci pak bylo poskytování studijních stipendií na československé vysoké školy.³⁶

Přestože zahraniční rozvojová pomoc socialistického Československa měla značné limity, její existence mohla mít velmi pozitivní dopady do budoucích let. Bohužel však po sametové revoluci docházelo jen zřídka k využití zkušeností odborníků v dané problematice. Jelikož však bylo Československo ve státech, do kterých dodávalo rozvojovou pomoc dobře vnímáno, usnadnila tato skutečnost navázání budoucí hospodářské spolupráce.

3.2.3.2 *Období od převratu do roku 2001*

Změna režimu ve střední a východní Evropě na přelomu 80. a 90. let způsobila radikální změny československé zahraniční politiky stejně jako rozvojové spolupráce. Politické změny sebou nesly snahu a nutnost odlišit nový systém od socialistického režimu. Tato skutečnost vedla k značným veřejným nákladům a rozvojová spolupráce v té době proto byla značně utlumena. Naštěstí však byly zachovány vazby k některým zemím, což sebou neslo možnosti pokračovat ve spolupráci z let minulých i v budoucnu. K poklesu objemu rozvojové spolupráce také docházelo z několika dále uvedených důvodů. Díky nově vznikajícím pravidlům docházelo ke značným problémům vzhledem

³⁶ [Http://www.rozvojovka.cz/zahranicni-rozvojova-spoluprace-cr](http://www.rozvojovka.cz/zahranicni-rozvojova-spoluprace-cr) [online]. Praha: Rozvojovka, 2012 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/zahranicni-rozvojova-spoluprace-cr>

k různorodosti mezi rozvojovou pomocí poskytovanou socialistickými a nově vzniklými demokratickými státy. Předchozí vazby tak nezdávka způsobovaly problémy v setrvačnosti již zaběhlých procesů v rozvojových zemích. Nelze opomenout postoj nových politických elit, ale zejména veřejnosti, která po zkušenostech z předchozího režimu neměla důvěru ke státem organizované pomoci. To vedlo k postavení rozvojové spolupráce mimo hlavní priority. Je nutné také uvést, že společenské vnímání problémů té doby směřovalo zejména k transformaci československé a návazně české ekonomiky do tržního prostředí. Vzhledem k transformačnímu procesu se do poloviny devadesátých let stala Česká republika příjemcem rozvojové pomoci od západních demokracií.

Novodobá rozvojová spolupráce poskytovaná ČR určitě souvisí se zapojením ČR do OECD. Československo potažmo ČR již s OECD spolupracovala v průběhu celé transformace ekonomiky po změně politického režimu. Po splnění nutných změn a transformaci ekonomiky byla ČR přijata za plnohodnotného člena dne 21. 12. 1995.³⁷

V souvislosti s přístupovými požadavky do OECD se byla ČR nucena zavázat jako vyspělá země k poskytování rozvojové pomoci slabším zemím. Tato skutečnost způsobila obnovu českého systému ZRS a nutnost tento systém přizpůsobit mezinárodním trendům a požadavkům. Došlo tak k přepracování celého systému, kdy stěžejním dokumentem bylo vypracování Zásad pro poskytování zahraniční pomoci, které přijala Vláda ČR svým Usnesením č.153/1995 ze dne 15. března 1995. ČR se tak stala nastupující dárcovskou zemí (emerging donor country).³⁸

Přijetím výše uvedeného dokumentu ČR přijala svůj díl odpovědnosti při řešení globálních problémů a přihlásila se ke svému podílu na poskytování zahraniční pomoci. Ta měla být realizována tak, aby při vzetí do úvahy reálných možností ČR zároveň nedocházelo k odchýlení od postojů a zásad Organizace spojených národů a OECD.³⁹

Zásady z roku 1995 určovaly postupy, zapojení a kompetence jednotlivých resortů a vlády. Přispěly také jako základ dosavadního systému, který je založen na rozhodujících

³⁷ https://www.mzv.cz/oecd.paris/cz/zakladni_informace_o_oecd/vstup_cr_do_oecd/index.html [online]. Praha: MZV ČR, 2015 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

https://www.mzv.cz/oecd.paris/cz/zakladni_informace_o_oecd/vstup_cr_do_oecd/index.html

³⁸ <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/rozvojova-spoluprace-cr-prioritni-zeme-1286.html#!&chapter=1> [online]. Praha: © 1997-2019 CzechTrade, 2010 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/rozvojova-spoluprace-cr-prioritni-zeme-1286.html#!&chapter=1>

³⁹ https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/7897B04C221A1F30C12571B6006BDB3E [online]. Praha: Vláda ČR, 1995 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/

pozicích jednotlivých resortů odpovědných za přípravu a realizaci projektů, včetně nakládání s finančními prostředky. Ministerstvu zahraničních věcí byla přidělena koordinační role, která trvá dodnes. Tímto Usnesením byly také definovány formy ZRS jako bilaterální a multilaterální (viz výše). Financování multilaterální pomoci mělo být realizováno prostřednictvím mezinárodních vládních organizací ve formě obecných či účelově vázaných prostředků. K tomu bylo nutné sjednotit český systém se systémem běžně používaným v těchto organizacích. Bilaterální pomoc měla být směřována zemím či konkrétním skupinám obyvatel s cílem zamezit utrpení a ztrátám na lidských životech. Od příjemců, však na rozdíl od dob minulých, byla vyžadována efektivita využití prostředků a vůle problematickou situaci řešit. Byla stanovena kritéria pro vytvoření priorit rozvojové pomoci v následujícím pořadí:⁴⁰

1. Naléhavost.
2. Vztah přijímající země k České republice.
3. Úroveň demokracie a dodržování lidských práv v přijímající zemi.
4. Míra využití včetně možnosti kontroly využití.

Zásady pro poskytování zahraniční pomoci dávaly české ZRS koncepční charakter, ovšem v reálu byla skutečnost značně odlišná. Projekty byly uskutečňovány spíše izolovaně, koordinace takřka neexistovala a vznik projektů byl víceméně spontánní z individuálních pohnutek. To vedlo k značné roztržitosti jak teritoriálních tak sektorových aktivit. To je zřejmé zejména z faktu, že v druhé polovině devadesátých let byly realizovány projekty ve čtyřiceti zemích. Vzhledem k objemu finančních prostředků tak byly uskutečňovány spíše projekty malého rozsahu, které z mezinárodního hlediska byly marginální. V porovnání s ostatními dárcovskými zeměmi tak vládami přijímajících zemí nebyl vnímán takový dopad české ZRS příliš pozitivně.

Jako reflexe k české ZRS byl v září 2001 Vládě ČR předložen dokument Analýza a zhodnocení realizace zahraniční rozvojové pomoci České republiky za období let 1996 až 2000, ve kterém bylo zhodnocení české ZRS a popsána praxe ostatních dárcovských zemí, včetně mezinárodních organizací. Byly zhodnoceny silné a slabé stránky systému české ZRS. Jako pozitivní byly hodnoceny předchozí zkušenosti a tradice v poskytování

⁴⁰ https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/7897B04C221A1F30C12571B6006BDB3E [online]. Praha: Vláda ČR, 1995 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/

ZRS, know-how českých odborníků a skutečnost, že ČR patřila mezi první země socialistického bloku, které se transformovaly z pozice příjemce do pozice poskytovatele ZRS. V oblasti bilaterálních vztahů bylo vyzdviženo posilování vztahů s mnoha rozvojovými a transformujícími se zeměmi. Negativně pak v hodnocení vyšla efektivita, transparentnost a systémovost. Rovněž se kritiky dostalo v oblasti financování, kdy nebyl dodržen plánovaný objem finančních prostředků, což se dostávalo do konfliktu s projekčním cyklem u víceletých rozvojových projektů. Jako nedostatečnou byla také posouzena metodika přípravy, plánování a řízení rozvojových projektů, teritoriální roztržitost, nestanovení jasných teritoriálních priorit, široké sektorové zaměření v kontrastu s objemem pomoci a nedostatečné využívání koordinační úlohy MZV či nízké veřejné povědomí.⁴¹

3.2.3.3 Rozvojové cíle tisíciletí, období 2000 – 2010

Tak zvaná miléniová deklarace byla schválena všemi členskými 2000 na summitu v New Yorku. Stalo se tak poprvé, kdy se všechny země zavázaly k naplňování osmi konkrétních cílů, směřujících k odstranění chudoby v rozvojovém světě. Rozvojové cíle tisíciletí (Millennium Development Goals, MDGs) byly podrobněji rozebrány v osmnácti dílčích úkolech. Hodnoceny měly být podle více než čtyřiceti ukazatelů. Jasně vymezení a možnost hodnocení přijatých cílů byla jednou z hlavních předností plánu na omezování chudoby, který měl být naplněn do roku 2015. Základní cíle byly definovány následovně. Odstranit extrémní chudobu a hlad, Dosáhnout základního vzdělání pro všechny, Prosazovat rovnost pohlaví a posílit roli žen ve společnosti, Snížit dětskou úmrtnost, Zlepšit zdraví matek, Bojovat s HIV/AIDS, malárií a dalšími nemocemi, Zajistit udržitelný stav životního prostředí a Budovat světové partnerství pro rozvoj.⁴²

ČR společně s ostatními rozvinutými zeměmi přijala v tomto období několik mezinárodních závazků v oblasti rozvoje. Především se jednalo o tzv. Monterreyský konsensus z Konference OSN k financování rozvoje v Monterrey v roce 2002, závěry

⁴¹ https://www.mzv.cz/public/ef/12/6b/18504_14945_kaplan_final.pdf [online]. Praha: Czech Aid, 2002 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/public/ef/12/6b/18504_14945_kaplan_final.pdf

⁴² <https://www.databaze-strategie.cz/cz/osn-un/strategie/rozvojove-cile-tisicileti-2000?typ=struktura> [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2000 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/osn-un/strategie/rozvojove-cile-tisicileti-2000?typ=struktura>

Světového summitu o udržitelném rozvoji v Johannesburgu a jeho implementační plán v témže roce, Pařížskou deklaraci o efektivnosti pomoci a Akční agendu z Akkry (viz výše).

Bylo nasnadě vytvořit novou koncepci ZRS, kterou po předložení Ministerstvem zahraničních věcí dne 23. ledna 2002 vzala Vláda České republiky svým Usnesením na vědomí. Tato koncepce byla reakcí jak na nově vzniklé závazky z podepsaných mezinárodních smluv a příprav vstupu ČR do EU. V roce 2004 následovalo přijetí nových zásad české zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu ČR do EU, které víceméně zachovaly dosavadní roztržštěný systém ZRS. Tyto zásady byly v roce 2005 doplněny o Pravidla pro výběr a financování projektů ZRS.⁴³

V koncepcích byly zapracovány rovněž poznatky z Analýzy a zhodnocení realizace zahraniční rozvojové pomoci České republiky za období let 1996 až 2000 (viz výše). Česká republika se díky této koncepci tak mohla plně zařadit k vyspělým dárcům, kteří plní své mezinárodní závazky na poli ZRS.

Prvním cílem koncepcí ZRS v tomto období bylo omezování chudoby v méně vyspělých zemích, čímž došlo k potvrzení podpory cílů tisíciletí. Druhá kategorie cílů pak byly cíle průřezové, založené na lidských právech a spravedlivém fungování světa. Byly jimi prosazování demokracie, lidských práv a sociální spravedlnosti, podpora rovnoprávného zapojení rozvojových zemí do světové ekonomiky (tak aby bylo možné předejít zvětšování se rozdílů mezi vyspělými a rozvojovými zeměmi) a podpora udržitelného rozvoje (vzhledem k aktuálnosti bude podrobněji rozebráno dále). K dosažení cílů pak měly napomoci principy partnerství, transparentnosti a efektivnosti. Díky principu partnerství došlo k zásadní změně, kdy došlo k vyzdvižení poptávky ze strany příjemce. V koncepcích byly také zmíněny teritoriální a sektorové priority. Byla stanovena kritéria pro výběr přijímajících zemí, kdy základním předpokladem pro výběr partnerské země je její vlastní snaha řešit problémy. Sektorově měla být česká ZRS zaměřena podle komparativních výhod ČR vůči ostatním dárcovským zemím.

⁴³https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publikace/koncepce/koncepce_zrs_cr_2010_2017.html [online]. Praha: Czech Aid, 2010 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publikace/koncepce/koncepce_zrs_cr_2010_2017.html

Z hlediska institucí došlo v tomto období k významným změnám. Usnesením vlády č.1070/2007 bylo rozhodnuto o transformaci systému ZRS. Součástí transformace bylo sjednocení rozpočtu, posílení koordinační role ministerstva zahraničních věcí, vznik meziresortní Rady pro ZRS a vytvoření České rozvojové agentury (ČRA) jako implementačního orgánu ZRS. Transformace byla zakončena v roce 2010 přijetím Koncepce ZRS na období 2010-2017 a zákona č.151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí.⁴⁴

3.2.3.4 Rozvojové cíle tisíciletí v období 2010 – 2017

Mnohostranná spolupráce

Česká republika se v tomto období podílela na práci organizací v systému OSN, bretonwoodských institucí (tzn. mezinárodní finanční instituce vytvořené na konci 2. světové války na konferenci v městečku Breton Woods v americkém státě New Hampshire. Vznikly Mezinárodní měnový fond a Světová banka) i orgánů EU. Aktivně se zapojovala do debat o rozvoji prostřednictvím příslušných pracovních skupin a platforem EU, OSN, OECD i WTO. Finančně se podílela na činnosti těchto institucí a dodržovala implementaci přijatých závazků, a to zejména ve vztahu k Pařížské deklaraci (2005) a Akční agendě z Akkry (2008). Naplňování těchto závazků pak vycházelo z celkového objemu české rozvojové spolupráce a z možností a stavu českého rozvojového systému.

Dvoustranná spolupráce

Vzhledem k výši příspěvku ČR do rozpočtu EU a EDF (Evropský rozvojový fond), převažovala v tomto období mnohostranná pomoc. Forma dvoustranné pomoci měla také význam pro budování kapacit české ZRS a zvýšila uplatnění ZRS

⁴⁴<http://www.czechaid.cz/wp-content/uploads/2016/09/St%C5%99edn%C4%9Bdob%C3%A1-vize-posilov%C3%A1n%C3%AD-kapacit-%C4%8Cesk%C3%A9-rozvojov%C3%A9-agentury-v-kontextu-dokon%C4%8Den%C3%AD-transformace-syst%C3%A9mu-zahrani%C4%8Dn%C3%AD-rozvojov%C3%A9-spolupr%C3%A1ce.pdf> [online]. Praha: Česká rozvojová agentura, 2017 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.czechaid.cz/wp-content/uploads/2016/09/St%C5%99edn%C4%9Bdob%C3%A1-vize-posilov%C3%A1n%C3%AD-kapacit-%C4%8Cesk%C3%A9-rozvojov%C3%A9-agentury-v-kontextu-dokon%C4%8Den%C3%AD-transformace-syst%C3%A9mu-zahrani%C4%8Dn%C3%AD-rozvojov%C3%A9-spolupr%C3%A1ce.pdf>

v mezinárodním měřítku. Dvoustranné projekty realizované českými subjekty měly vést k zvyšování podpory českou veřejností, neboť jsou dobře viditelné.

Při určování teritoriálních priorit zahraniční rozvojové spolupráce na toto období došlo k vyhodnocení ZRS s osmi prioritními zeměmi (po aktualizaci zásad v roce 2004), na základě doporučení OECD/DAC a Světové banky byl snížen počet prioritních zemí, byl přijat vyvážený přístup mezi ZRS jako prostředkem k odstraňování chudoby a plněním dalších Rozvojových cílů tisíciletí. Byly vzaty v úvahu komparativní výhody ČR, geografické rozložení prioritních zemí.⁴⁵

Při určování těchto nových teritoriálních priorit se ČR rovněž řídila doporučením OECD/DAC „stanovit a používat širší rozvojová kritéria vedoucí k vyváženějšímu seznamu prioritních zemí“⁴⁶

Teritoriální priority

Nově bylo mezi prioritní programové země považováno pouze pět států. Byly jimi Afghánistán, Bosna a Hercegovina, Etiopie, Moldavsko a Mongolsko. Ve všech těchto zemích byl zároveň stanoven program spolupráce. V součinnosti s partnery z přijímajících zemí ve vládní i nevládní rovině byly vypracovány ucelené programy, které vycházely z národních rozvojových strategií.

Rozvojová spolupráce dále směřovala do prioritních zemí bez programové spolupráce, přičemž v těchto zemí označena za prospěšnou a žádoucí. Tato spolupráce probíhala na základě individuálních projektů, které však ve svém celku tvořily ucelený a promyšlený celek. Cílem bylo navázat na bilaterální i multilaterální rozvojové aktivity v těchto zemích. Do této kategorie byly zařazeny Gruzie, Kambodža, Kosovo, Palestinská autonomní území a Srbsko.

⁴⁵ https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publicace/koncepce/koncepce_zrs_cr_2010_2017.html [online]. Praha: Czech Aid, 2010 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publicace/koncepce/koncepce_zrs_cr_2010_2017.html

⁴⁶ Rozvojová spolupráce České republiky - Zvláštní hodnocení Výboru OECD pro rozvojovou spolupráci (OECD/DAC), 2007, str. 14

Do třetí skupiny příjemců ZRS, označených jako země se speciálním druhem pomoci patřily Angola, Jemen, Vietnam a Zambie. ČR tímto způsobem přistoupila k provedení přístupných kroků potřebných k zajištění udržitelnosti probíhajících i končících projektů. Na první období v horizontu 2-3 let platnosti této koncepce, byly každý rok vyčleněny finance, které měly realizátorům i ČR pomoci završit rozvojové působení v těchto zemích. Jako vhodné nástroje byly označeny rovněž malé lokální projekty či projekty ekonomické diplomacie.

Sektorové priority

Jak již bylo uvedeno výše, nově určené sektorové priority zohlednily zkušenosti z předcházejícího období a vycházeli z komparativních výhod ČR. Jednou z nich byla zkušenost ČR s procesem politické, ekonomické a společenské transformace. Sektorové priority musely také zohlednit obecné priority uvedené zejména v Rozvojových cílech tisíciletí. Důležitá byla také dělba pomoci s ostatními dárci a co největší vzájemná návaznost.

Podle obsahu tak byly stanoveny prioritní sektory následovně. Životní prostředí, zemědělství, sociální rozvoj (včetně vzdělávání, sociálních a zdravotnických služeb), ekonomický rozvoj včetně energetiky a podpora demokracie, lidských práv a společenské transformace.

3.2.3.5 Strategie zahraniční rozvojové spolupráce ČR na léta 2018 – 2030

Strategie české ZRS na období 2015 – 2030 vychází z Agendy 2030 a jí definovaných 17 Cílů udržitelného rozvoje, které určují základní cíle celosvětového vývoje do roku 2030.

Pro efektivní partnerství je stanoveno pět oblastí, díky kterým by mělo dojít k efektivnímu využití a zřetelnému přínosu ZRS jak pro ČR, tak pro partnerské země. Jsou jimi:

- a) posilování místního vlastnictví rozvojových politik, zejména sladěním vlastních cílů s národními rozvojovými strategiemi partnerských zemí a podporou inkluzivní účasti na rozhodování,*
- b) koordinace a harmonizace s dalšími dárci, propojování bilaterální a multilaterální spolupráce,*
- c) orientace na výsledky v plánování i realizaci rozvojových aktivit,*

- d) *inkluzivnost rozvojových partnerství na úrovni vlád a veřejného sektoru, občanské společnosti i soukromého sektoru a*
- e) *zvyšování transparentnosti a předvídatelnosti ZRS ČR a vzájemné odpovědnosti všech partnerů.*

Neopomenutelnou má být rovněž snaha o soudržnost jednotlivých domácích i zahraničních politik s cíli ZRS ČR za účelem prevence negativních dopadů do jednotlivých oblastí rozvojového úsilí, s důrazem na environmentální a lidskoprávní dimenzi.⁴⁷

Česká republika se zaměří na naplňování vybraných tematických priorit, které odpovídají hlavním Cílům udržitelného rozvoje. Jsou jimi:

Řádná demokratická správa věcí veřejných, kdy ČR spatřuje v podpoře mírové demokracie bezpečnost a stabilitu mezinárodních vztahů. Toto směřování by mělo napomoci předcházení konfliktů a nuceným vysídlením. ČR tak může zúročit svoji komparativní výhodu oproti mnohým jiným donorům – zkušenosti a znalosti nabyté v procesu vlastní politické a ekonomické transformace. Působením v této oblasti sleduje také své zájmy a potřeby, které povedou k intenzivnějším politickým a hospodářským vztahům. Těmto výsledkům by měl také pomáhat Program transformační spolupráce (TRANS) v gesci MZV, jehož výsledkem by mělo být zvyšování kapacit a legitimit veřejných institucí na všech úrovních.

Udržitelné nakládání s přírodními zdroji, neboť ČR vnímá nedostatečné zásobování pitnou vodou a špatné hygienické podmínky jako projev chudoby v rozvojových zemích. Vzhledem k častému šíření nemocí z nekvalitní vody dochází k snížení kvality a ochrany veřejného zdraví. S ohledem na své dosavadní zkušenosti i na vlastní kapacity bude ČR ve svých projektech ZRS pokračovat ve snaze zajistit zásobení pitnou vodou pro co největší část obyvatelstva a rovněž bude podporovat ochranu vodních zdrojů. Další snahy budou cíleny na udržitelné způsoby využívání přírodních zdrojů, včetně odpadového hospodářství. Těmito činnostmi se chce ČR podílet na ochraně partnerských zemí a společenství před změnami klimatu, předcházet nenadálým živelným a ekologickým pohromám a zároveň snižovat vliv průmyslu na životní prostředí. Důraz bude kladen na

⁴⁷https://www.mzv.cz/file/2583329/strategie_mzv_2017_A4_09.pdf [online]. Praha: MZV ČR, 2017 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/file/2583329/strategie_mzv_2017_A4_09.pdf

opatření ke zvyšování odolnosti a schopnosti adaptace na změny klimatu. Snahou tak bude přenesení technologií a know-how v daných oborech.

Ekonomická transformace a růst. V návaznosti na dosavadní aktivity a své zkušenosti ZRS v oblastech technické podpory bude nadále pokračovat v budování a posilování již stávajících odborných kapacit v průmyslu. Důležitý bude stále jako doposud přenos technologií a znalostí. Snahou by mělo být rovněž zajištění přístupu k cenově dostupným, spolehlivým a udržitelným zdrojům energie s nízkými emisemi. Rozvoj by měl mířit k technicky moderní a energeticky soběstačné partnerské zemi. Cílem v této oblasti je také snaha o vytváření trvalého a udržitelného hospodářského růstu při současném respektu k lidským právům a podpoře plné a produktivní zaměstnanosti pro všechny. Opět je nutná šetrnost k životnímu prostředí i důraz na potírání korupce, tak jak tomu bylo v předchozí koncepci.

Z důvodu nedostatečného zásobování potravinami je dalším tématem *Zemědělství a rozvoj venkova*. Důležité bude zlepšit efektivitu málo šetrného hospodářství s půdou, s ohledem na životní prostředí. Dále se pokusit přetvořit již stávající či založit nové hodnotové řetězce v oblasti zemědělství, produkce obživy a rozvoje venkova.

Posledním tématem se stal *Inkluzivní sociální rozvoj*. Rozvojová pomoc v této oblasti bude směřovat zejména ke vzdělávání, do zdravotnictví a podpory sociální inkluze. Tyto obory se již staly tradičními částmi ZRS ČR. Snahou má být zajištění zdravého života a zvyšování jeho kvality v partnerských zemích. Dále by měl být podporován rovný a cenově dostupný přístup ke kvalitnímu vzdělání, na základní, ale zejména také střední a vyšší odborné úrovni. Snaha bude také o programy celoživotního vzdělávání pro všechny. Tento postup by měl působit směrem k vytváření otevřené společnosti i se zapojením sociálně vyloučených a jinak znevýhodněných skupin.

Ve všech oblastech rozvojové spolupráce budou ČR prosazovány vlastnictví rozvojového procesu ze strany cílových zemí. To by mělo napomáhat vzájemnému odpovědnému a inkluzivnímu partnerství se spolupracujícími zeměmi či mezinárodními organizacemi. Důraz by měl být kladen na rozvojové a humanitární potřeby partnerských zemí, mobilizaci jejich domácích zdrojů, jejich dluhovou udržitelnost, budování kapacit a naplňování národních plánů udržitelného rozvoje a odolnosti. Důležité je rovněž

posilování a budování standardizovaných, transparentních a spravedlivých obchodních systémů.⁴⁸

Oblasti spolupráce budou již tradičně rozděleny do tří skupin:

Humanitární pomoc pro země postižené katastrofou či konfliktem do kterých patří rovněž prioritní země české ZRS (seznam uveden níže v odstavci o dvoustranné spolupráci). Pomoc má probíhat od okamžité pomoci a na ní následně navázat stabilizací.

Dvoustranná ZRS bude poskytována do prioritních zemí a sektorů. Od roku 2018 jsou na období 2018-2023 nově stanovenými prioritními zeměmi Bosna a Hercegovina, Etiopie, Gruzie, Kambodža, Moldavsko a Zambie.⁴⁹

Nově definované specifické země jsou Afghánistán, Palestina, Ukrajina a Sýrie.⁵⁰ V každé z prioritních zemí je jasně definovaný počet prioritních tematických cílů. Ty jsou obvykle sestaveny z oblasti infrastruktury a oblasti veřejných služeb. Tento postup má být rovněž uplatňován i v tzv. specifických a ostatních rozvojových zemích. Má zajistit věcnou reakci na potřeby partnerské země, zapojení realizátorů z neziskového, soukromého i akademického a veřejného sektoru. Měl by rovněž přispívat k zviditelnění ZRS ČR. Ve vztahu k prioritním zemím ZRS ČR by měl být tento princip rozpracován v programech bilaterální spolupráce. Programy mají být průběžně vyhodnocovány a dle potřeb partnerských zemí aktualizovány.

Mnohostranná ZRS bude pokračovat zejména prostřednictvím prioritních mezinárodních organizací. Těmi jsou OSN, EU a OECD. Svůj podíl bude ČR realizovat především finanční podporou do konkrétních programů a rovněž příspěvkem do svěřeneckých fondů. Podílet se bude také na financování rozpočtů vybraných mezinárodních organizací a finančních institucí. Ambicí je adekvátní zapojení do rozhodovacích procesů a vysílání národních expertů do struktur do vybraných institucí.

⁴⁸ https://www.mzv.cz/file/2583329/strategie_mzv_2017_A4_09.pdf [online]. Praha: MZV ČR, 2017 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/file/2583329/strategie_mzv_2017_A4_09.pdf

⁴⁹ https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/prioritni_zeme_2018_2023/index.html [online]. Praha: MZV ČR, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/prioritni_zeme_2018_2023/index.html

⁵⁰ <http://www.fors.cz/rozvojova-spoluprace/ceska-politika/jake-jsou-prioritni-zeme-a-sektory-zrs-cr/#.XEcBFMQyXYA> [online]. Praha: České fórum pro rozvojovou spolupráci, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.fors.cz/rozvojova-spoluprace/ceska-politika/jake-jsou-prioritni-zeme-a-sektory-zrs-cr/#.XEcBFMQyXYA>

Nástrojem by se měla stát podpora ke snižování chudoby a nerovnosti. Měla by rovněž fungovat podpora v podobě finančních nástrojů pro udržitelné zapojení soukromého sektoru, zejména pak na malé a střední podniky. Zajímavé je, že se chce ČR stavět rezervovaně k rozpočtové podpoře partnerských zemí.

České subjekty zahraniční rozvojové spolupráce v roce 2018

Toho, kdo se ZRS ČR v roce 2018 účastnil, můžeme rozdělit do dvou skupin. První skupinou jsou ministerstva zahraničních věcí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo zdravotnictví a ČRA. Detailní rozpočet na jednotlivé dvoustranné programy a činnost těchto státních institucí činil 1,054 miliónů korun. Podrobná podoba rozpočtu je v příloze č.3. Za nevládní organizace, které se do ZRS v roce 2018 zapojili lze jmenovat Člověka v tísni, Charitu ČR, Podané ruce a mnoho dalších. Nelze opomenout také zástupce různých českých univerzit, municipality a dobrovolníky v podobě jak firem, tak jednotlivců.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 GRUZIE

Gruzie je v současné době zemí s parlamentně-premiérským systémem. Státní instituce již lze řadit mezi demokratické a funkční v politickém prostředí země, avšak s dílčími nedostatky. Vládní koalice spatřuje budoucnost Gruzie ve spolupráci s EU a v budoucnu v možném přičlenění k této organizaci. Dne 27. června 2014 Gruzie podepsala asociační dohodu s EU (AA). Tento dokument je primárním smluvním dokumentem mezi EU a Gruzii od vstoupení v platnost dne 1. července 2016. Součástí asociační dohody je tzv. Dohoda o hluboké a komplexní zóně volného obchodu (DCFTA), která by měla podle předpokladů odstranit dovozní cla do Gruzie ve stoprocentním rozsahu a ve výši 99,9 procenta dovozní cla z Gruzie do EU. Pomoc EU Gruzii je provázána s programem reforem v zemi a vyplývá rovněž z AA.⁵¹Z níže

⁵¹ [Http://www.czechaid.cz/wp-content/uploads/2018/03/Program_Gruzie_CRA_2018_CZ.pdf](http://www.czechaid.cz/wp-content/uploads/2018/03/Program_Gruzie_CRA_2018_CZ.pdf) [online]. Praha: Czech AID, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: http://www.czechaid.cz/wp-content/uploads/2018/03/Program_Gruzie_CRA_2018_CZ.pdf

uvedených tabulek je patrné, že v předchozích letech došlo k zvýšení tempa růstu gruzínského hospodářství (z necelých 3 % v roce 2015 a 2016 na 5 % v roce 2017 HDP). Podařilo se tak zvrátit stagnaci mezi lety 2014 a 2015. Země se potýká s relativně vysokou nezaměstnaností (cca 12 % populace v produktivním věku), ale i v této oblasti se daří postupně zlepšovat situaci (od roku 2012 došlo k poklesu nezaměstnanosti produktivního obyvatelstva z 15% na necelých 12 %).

Tabulka 1 Vývoj HDP Gruzie v období 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
HDP při současných cenách, mil. GEL	26 847,4	29 150,5	31 755,6	33 921,6	38 042,2
HDP přepočítaný na ceny v roce 2010, mil. GEL	24 454,9	25 585,6	26 322,5	27 044,8	28 422,3
Reálný růst HDP, procenta	3,4	4,6	2,9	2,7	5,0
HDP deflator, procenta	-0,8	3,8	5,9	4,0	6,5
HDP per capita (při současných cenách), GEL	5 987,6	6 491,6	8 550,9	9 117,7	10 231,4
HDP per capita (při současných cenách), USD	3 599,6	3 676,2	3 766,6	3 852,5	4 078,5
HDP při současných cenách, mil. USD	16 139,9	16 507,8	13 988,1	14 332,8	15 164,

zdroj: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/gruzie-zakladni-charakteristika-teritoria-18992.html>

Tabulka 2 Vývoj inflace

	2013	2014	2015	2016	2017
Průměrná roční inflace	99,5	103,1	104,0	102,1	106,0

zdroj: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/gruzie-zakladni-charakteristika-teritoria-18992.html>

Tabulka 3 Nezaměstnanost

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Aktivní populace	2 029,1	2 003,9	1 991,1	2 021,5	1 998,3	NA
Zaměstnaní (v tis.)	1 724,0	1 712,1	1 745,2	1 779,9	1 763,3	NA
Nezaměstnaní (v tis.)	305,1	291,8	246,0	241,6	235,1	NA
Nezaměstnanost (v %)	15,0	14,6	12,4	12,0	11,8	NA

zdroj: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/gruzie-zakladni-charakteristika-teritoria-18992.html>

Během uplynulého desetiletí se ekonomika výrazně zvýšila s průměrnou roční mírou 4,5%. A to i přes mnohé šoky, včetně globální finanční krize v letech 2007-2008, konfliktu s Ruskou federací v roce 2008 a poklesu cen komodit od roku 2014, který ovlivnil klíčové obchodní partnery.

Chudoba klesla z 32,5% v roce 2006 na 17,1% v roce 2016. Chudí značně profitovali z vládních sociálních politik i z nových ekonomických příležitostí.

Přestože nerovnost zůstává vysoká podle regionálních standardů, v posledních letech klesá, a to díky výraznému zlepšení životních podmínek domácností s nejnižšími příjmy.

Hluboké reformy v oblasti hospodářského řízení a správy přinesly Gruzii reputaci "hvězdného reformátora". V zájmu posílení soukromého sektoru Gruzie zavedla pravidla a předpisy, které usnadňují podnikání, a mezinárodní ratingy země týkající se správy a investičního klimatu značně stoupl. Dohoda o rozsáhlé a komplexní zóně volného obchodu s Evropskou unií (EU) a dohodou o volném obchodu s Čínou by měla podpořit obchodní integraci.

Energie, cestovní ruch a agropodnikání mohou navíc potenciálně přispět k další integraci země do regionálních a globálních ekonomik.⁵²

V roce 2015 činily příjmy ze zahraniční rozvojové pomoci 3,56 mld USD, což bylo více než 20 procent HDP. Od té doby došlo k dalšímu růstu rozvojové pomoci, avšak oficiální čísla ještě nejsou známa.

4.1 ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE V GRUZII V OBDOBÍ 2010-2017

Česká republika řadila v období 2010-2017 Gruzii mezi prioritní bezprogramové země. Od roku 2018 je Gruzie mezi šesti zeměmi v nejvyšší kategorii programových zemí České ZRS. Okruhy a témata projektů reflektují cíle a požadavky definované gruzínskou vládou „Socio-Economic Development Strategy of Georgia – Georgia 2020“. Dále se opírá o zkušenosti s dosavadní realizací ZRS ČR v zemi, vč. výsledků evaluací některých projektů. Jednotlivé potřeby jsou analyzovány na pozadí Cílů udržitelného rozvoje.

⁵² <https://www.worldbank.org/en/country/georgia/overview> [online]. Washington: © 2019 The World Bank Group, 2019 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://www.worldbank.org/en/country/georgia/overview>

Konec chudoby. Přes dílčí pokroky v gruzínském systému sociální péče stále přetrvávají vážné problémy. Zejména neexistující politiky inkluze potřebných skupin a nízká kapacita sociálních zařízení pro ně. Nedaří se účinně zlepšovat životní úroveň lidí v důchodovém věku. Stále existují hluboké rozdíly v rozvoji jednotlivých regionů. Snahy vlády i regionálních zastupitelstev o vyrovnanější rozvoj v zemi jsou úzce inspirovány kohezní politikou EU a jejími zkušenostmi.

Rovnost pohlaví. Průběžné a důsledné zajištění přístupu žen a dívek ke všem možnostem a výhodám generovaným v rámci rozvoje země je nutné k vyrovnání jejich nevýhod spočívajících v silném tradičním vnímání nerovného rozdělení genderových rolí v Gruzii.

Klimatická opatření. Negativní dopady extrémních klimatických jevů v Gruzii jsou umocněné dlouhodobým nešetrným hospodařením v krajině (odlesnění, přepásání pastvin, nevhodné územní plánování). Země disponuje širokým nerostně surovinovým potenciálem, avšak obecné povědomí o nutnosti jej využívat udržitelným způsobem je velmi nízké. V hornatých oblastech dochází k rozsáhlým půdním erozím i k vysokému riziku půdních sesuvů. Rozsáhlá území jsou ohrožena povodněmi. Gruzínská vláda konstantně řeší problémy desítek tisíc ekologických uprchlíků.

Konec hladu. Gruzie má potenciál potravinové soběstačnosti, jehož dosažení vyžaduje změny jak na systémové, tak i na grassroot úrovni. Zemědělství se stále potýká s velmi nízkou diverzifikací zemědělské produkce a efektivitou. Přestože zaměstnává polovinu pracovní síly země, přispívá do HDP pouze 10 %, přičemž 70 % potravin Gruzie dováží. Systém zajištění bezpečnosti potravin je rovněž neadekvátní.

Zdraví a kvalitní život. Zdravotnictví je i přes zavedení celoplošného pojištění v roce 2012 na velmi nízké úrovni. Neexistuje ucelená koncepce rozvoje zdravotnictví a pečovatelských služeb. Chybí odborně vzdělaný personál a technické vybavení je často zastaralé. Prevence a kontrola nemocí je omezená. Nízká kvalita a nedostatečná dostupnost zdravotních a sociálních služeb, slabý management a absence fungujících politik v tomto sektoru se dotýkají nejvíce seniorů, dětí, zdravotně postižených, nejchudších vrstev, lidí žijících v odlehlých oblastech a sociálně vyloučených skupin

Život na souši. Gruzie disponuje řadou cenných ekosystémů a základní infrastrukturou pro chráněná území. Během poslední dekády Gruzie učinila znatelný pokrok v ochraně nejvíce ohrožených ekosystémů, ale území s trvalým osídlením v rámci

ekosystémů na nižším stupni ochrany nejsou stále dostatečně podchycena. Tato území zároveň představují významný potenciál z hlediska ekonomického rozvoje (udržitelná turistika) a zemědělství (ekologická produkce).

Mír, spravedlnost a silné instituce. V oblasti demokratické a ekonomické transformace Gruzie je klíčovým úkolem transpozice legislativy EU vyplývající z Asociační dohody a následně transformace a budování kapacit veřejné správy včetně místní a regionální samosprávy. Export gruzínské produkce nemůže využívat výhod DCFTA, protože není nastavený legislativní rámec ani připravené instituce.

4.2 ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE V GRUZII V ROCE 2018

ČR se vzhledem k předchozím zkušenostem a rozvojovým cílům definovaným gruzínskou vládou rozhodla pro tři prioritní oblasti rozvojové spolupráce. Jsou jimi inkluzivní sociální rozvoj, zemědělství a rozvoj venkova a řádná demokratická správa věcí veřejných. Jako stěžejní pro dosažení cílů byla vybrána dvoustranná rozvojová spolupráce doplněná o trojstranné projekty kofinancované dalšími dárci. V rámci dvojstranné spolupráce je program naplňován zejména prostřednictvím rozvojových projektů cílených na zvyšování kapacit příjemců, jejichž součástí je přenos know-how, technologií a investičních celků. Tyto projekty mají být cíleny do širokého spektra gruzínských subjektů na základě ověření aktuálních potřeb v místě, prostřednictvím veřejných zakázek, rozpočtových opatření a případnými peněžními dary. Dalším nástrojem pak měly být malé lokální projekty, z nichž se nakonec v roce 2018 podařilo realizovat pouze jediný. Tyto projekty mají být realizovány přímo zastupitelským úřadem a mají umožnit menší, lépe cílené aktivity v souladu se zaměřením programu v propojení s dalšími projekty ZRS ČR. Tyto projekty bývají realizovány v jednom rozpočtovém roce, avšak jednotlivé projekty mohou v různých letech na sebe navazovat. Je zřejmé, že dochází k využívání nových investičních nástrojů. Důležitou se jeví provázanost projektů v souladu se studiemi proveditelnosti a nová podnikatelská partnerství rozvojového a investičního charakteru. Dalším, již běžným nástrojem je využití projektů podpory obchodu (Aid for trade). Z českých NNO účastnících se projektů v Gruzii lze vyjmenovat Člověka v tísni, Nesehnutí, Podané ruce a Charitas ČR.

Jak již bylo řešeno výše, v Gruzii v roce 2018 byly stěžejními projekty ZRS ČR dvoustranné projekty. Tomu odpovídá i počet aktivních projektů a probíhajících programů:

- Zavedení služeb dětské dlouhodobé a paliativní péče v Gruzii
- Budování kapacit v oblasti řádného řízení chemických látek
- Spuštění systému zlepšení kvality primární zdravotní péče v Gruzii
- Archivy bez hranic
- Zvýšení kapacit a efektivity gruzínské kynologické služby
- Zavedení systému národní fyto-sanitární kontroly
- Udržitelný rozvoj včelařství v Gruzii
- Lesnická inventarizace a trvale udržitelné lesnické hospodaření v chráněných oblastech Tušska
- Podpora včasné diagnostiky, prevence a léčby onkologických onemocnění v Gruzii
- Rozvoj služeb pro děti a mládež s poruchami autistického spektra v Gruzii
- Realizace vybraných opatření z plánu péče pro CHKO Tušsko
- Zvýšení efektivnosti řízení v jeskyní chráněné oblasti Imereti II
- Hodnocení náchylnosti k sesouvání v hornatých částech Gruzie na příkladu ohrožených sídel, mezinárodní silnice a energovodů v municipalitě Dusheti

Horizontální programy:

- Sdílená čajová zahrada
- Rozvoj celoroční turistiky v horských oblastech – přenos českého know-how s vedením turistické stáje a se správnou péčí o koně, Gruzie
- Využití obnovitelných zdrojů energie v budovách v majetku města Tbilisi
- Regionální organizace určující směr místního ekonomického rozvoje
- Posilování rozvojových modelů ve venkovských oblastech v Gruzii
- Podpora rozvoje venkova a diverzifikace v obci Chulo
- Podpora výzkumu a vzdělávání na Ilia State University v oblasti ochrany biologické a kulturní rozmanitosti Gruzie
- Podpora lesnického vzdělávání a sdílení praktických zkušeností českých odborníků pro Zemědělskou univerzitu Gruzie

Vysílání učitelů:

- Podpora výzkumu a vzdělávání na Ilia State University v oblasti ochrany biologické a kulturní rozmanitosti Gruzie
- Podpora lesnického vzdělávání a sdílení praktických zkušeností českých odborníků pro Zemědělskou univerzitu Gruzie

V rámci trojstranné spolupráce se ČR v roce 2018 angažovala ve třech projektech

- Regionální organizace určující směr místního ekonomického rozvoje
- Posilování rozvojových modelů ve venkovských oblastech v Gruzii
- Podpora rozvoje venkova a diverzifikace v obci Chulo

Rozvojovou spolupráci mezi ČR a Gruzii lze doplnit ještě o projekty tak zvané tuzemské projekty

- Zvýšení pracovních příležitostí a zlepšení sociální situace obyvatel regionu Mtskheta-Mtianeti prostřednictvím podpory regionálních produktů a zvýšení turistického potenciálu regionu
- Výměna zkušeností v destinačním managementu, školství a managementu MAS na základě dobré praxe Pardubického kraje⁵³

⁵³ [Http://www.czechaid.cz/zeme/gruzie/](http://www.czechaid.cz/zeme/gruzie/) [online]. Praha: Česká rozvojová agentura, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.czechaid.cz/zeme/gruzie/>

5 AFGHÁNISTÁN

Přibližně 66% rozpočtu Afghánistánu ve finančním roce 1396 (březen 2017 - únor 2018) bylo financováno prostřednictvím mezinárodní podpory dárců podle zprávy Oxfam / SCA. Pouze 33% pocházelo z domácích výnosů, i když se příjmy za posledních deset let ztrojnásobily z přibližně 750 milionů USD v roce 2008/09 na 2,5 miliardy USD v roce 2017/18. Tyto údaje odrážejí pokračující vysokou míru závislosti na pomoci. (3) Zpráva dále uvádí, že (s odkazem na aktualizaci afghánské vlády z roku 2016 prostřednictvím systému pro sebehodnotu založenou na vzájemné odpovědnosti (SMAF), že 59% rozvojové pomoci poskytované mezinárodním společenstvím prošlo hlavním rozpočtem vlády v daném roce. Ale tento podíl každoročně kolísá, v roce 2015 bylo například vyplaceno 3,73 miliardy USD. Přibližně 40% prošlo vládním rozpočtem.⁵⁴

Tabulka 4 Základní makroekonomická data do roku 2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Nominální HDP/obyvatele	\$1 876	\$1 844	\$1 932	\$2 000	\$1 900
Vývoj objemu HDP	3,6 %	1,3 %	1,5 %	3,0 %	2,5 %
Míra inflace	7,6 %	4,6 %	1,5 %	3,1 %	5,0 %
Míra nezaměstnanosti	9,2 %	9,1 %	22,6 %	32,0 %	22,6 %

zdroj:<https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/afghanistan-zakladni-charakteristika-teritoria-35140.html>

Efektivita zahraniční rozvojové pomoci v Afghánistánu je značně problematická. Existuje více než 30 různých mezinárodních dárců, kteří jsou v Afghánistánu zapojeni do rozvojové pomoci. Každý má vlastní agendu a dohodu o pomoci s vládou, avšak efektivní koordinace a harmonizace dárců není univerzálně přijata. Existují zásadní problémy

⁵⁴<https://www.afghanistan-analysts.org/the-state-of-aid-and-poverty-in-2018-a-new-look-at-aid-effectiveness-in-afghanistan/> [online]. Kábul: © 2009-2019 Afghanistan Analysts Network (AAN), 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://www.afghanistan-analysts.org/the-state-of-aid-and-poverty-in-2018-a-new-look-at-aid-effectiveness-in-afghanistan/>

roztříštěnosti, obcházení vládních systémů ve více oblastech rozvojového sektoru a tato roztříštěnost vede k neefektivní podpoře.⁵⁵

5.1 ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE ČR V AFGHÁNISTÁNU V OBDOBÍ 2010-2017

Česká republika řadila Afghánistán dlouhodobě do skupiny prioritních programových zemí. V letech 2010-2016 byl Afghánistán ve skupině zemí s nejvyšší prioritou. V roce 2017 však došlo k vyřazení Afghánistánu z prioritních zemí a zařazení mezi země specifické.

5.2 ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE ČR V AFGHÁNISTÁNU V ROCE 2018

V roce 2018 lze českou ZRS do Afghánistánu rozdělit na tři oblasti. První byly vládní dotace ČR do fondu ARTF (afghánský rekonstrukční fond) zřizovaného Světovou bankou ve výši 20 milionů Kč, více informací o působení fondu je k nahlédnutí na webu <http://www.artf.af/>, dále 15 milionů Kč na afghánské bezpečnostní síly (ANATF) a 5 milionů Kč do fondu LOTFA (Law and Order Trust Fund in Afghanistan) zřizovaného UNDP.

Druhou skupinou byly čtyři malé lokální projekty realizované prostřednictvím zastupitelského úřadu ČR v Kábulu.

Tabulka 5 Detailní čerpání

Číslo projektu	Název projektu	Přidělené prostředky	Skutečné čerpání	Vrácené prostředky
MLP-18AF01	Zarghoona High School - vybavení laboratoří	496 303 Kč	490929,60 Kč	5373,4 Kč
MLP-18AF02	Zabezpečení přístupu k pitné vodě pro 500 rodin	499 999 Kč	467 653,51 Kč	32 345,49 Kč

⁵⁵ <https://www.afghanistan-analysts.org/the-state-of-aid-and-poverty-in-2018-a-new-look-at-aid-effectiveness-in-afghanistan/> [online]. Kábul: © 2009-2019 Afghanistan Analysts Network (AAN), 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://www.afghanistan-analysts.org/the-state-of-aid-and-poverty-in-2018-a-new-look-at-aid-effectiveness-in-afghanistan/>

MLP-18AF03	Rekonstrukce 50ti metrového vysutého mostu v obci Sundray	499 591 Kč	467 459,72 Kč	32 131,28 Kč
MLP-18AF04	11-18AF04 Dar polohovatelných postelí místním zdravotnickým zařízením	499 346 Kč	496 377,95 Kč	2968,05 Kč

zdroj:vlastní

Třetím druhem ZRS ČR v Afghánistánu je zapojení NNO. V roce 2018 se angažovaly zejména:

Člověk v tísní do projektu realizovaného ve spolupráci s Německým BMZ (ministerstvo pro hospodářskou spolupráci a rozvoj). Správa přírodních zdrojů a podpora udržitelného způsobu obživy ve čtyřech distriktech Balchu a Samangánu (severní Afghánistán).

Projekt je cílen do oblasti Samangan a týká se podpory udržitelného zemědělství. Cílem je zvýšení výnosů, budování přehrad, sadů a snaha o alespoň částečné zalesnění.

Dalším projektem s účastí Člověka v tísní je trilaterální projekt na boj s městskou chudobou v Herátu a Jalalabádu. Kofinance Evropské komise, ČR a Člověka v tísní.

Podpora vykořeněných obyvatel Afghánistánu – East West Livelihoods Initiative (EWLI)

Jedná se o podporu vnitřních vysídlenců (z bezpečnostních či přírodních důvodů). Program spočívá ve školení k provozování drobných živností (pro muže technického charakteru, pro ženy v oboru služeb). Součástí projektu je rovněž podpora a příspěvky k vytváření společné „záložny“, prostřednictvím které je pak financován rozvoj a podpora zakládání dalších řemeslných dílen. Etapa druhé části projektu v roce 2018 je v příloze č.2

Informace a data získány na základě rozhovoru s Jaroslavem Petříkem, Člověk v tísní, v průběhu vykonávané praxe na ZÚ Kábul

V první polovině roku byl ukončen čtyřletý projekt NNO Podané ruce týkající se drogové prevence a pomoc drogově závislým.⁵⁶

Další NNO zapojenou do rozvojové pomoci v Afghánistánu je Berkat, která přispěla několika sty kusy různých předmětů (oblečení, batohů a školních pomůcek). Na začátku roku přerušila tato NNO projekt, kdy v rámci projektu Adžamal probíhaly v Afghánistánu transplantace očních rohovek.

V listopadu 2018 proběhlo za přítomnosti velvyslance ČR v Afghánistánu pana Petra Štěpánka společné jednání zástupců České zemědělské univerzity a zástupců zemědělské fakulty Univerzity v Bamianu. Tématem byla možná spolupráce v oboru vzdělávání v zemědělství. Vyslání českých zástupců bylo financováno z prostředků na rozvojovou spolupráci ČRA – program vysílání učitelů. V roce 2019 byl následně Afghánistán z tohoto programu vyškrtnut.

⁵⁶ <http://aktualne.podaneruce.cz/drogova-epidemie-v-zemi-makovych-poli/> [online]. Praha: © 2019 - Aktuálně | Společnost Podané ruce, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://aktualne.podaneruce.cz/drogova-epidemie-v-zemi-makovych-poli/>

6 SROVNÁNÍ DVOU MLP V AFGHÁNISTÁNU V ROCE 2018

Jedním s cílů práce bylo podrobněji porovnat dva MLP v Afghánistánu. Ke zpracování byly využity poznatky získané v průběhu odborné praxe.

6.1 PROJEKT VYBAVENÍ LABORATOŘÍ STŘEDNÍ ŠKOLY

Zarghoona High School je jednou z největších a nejlepších veřejných dívčích škol v Kábulu. Škola má 300 profesionálních učitelů, kteří během tří směn denně vyučují přibližně 8000 studentů. Zarghoon střední škola má čtyři laboratoře, jmenovitě matematiky, fyziky, chemie a biologie. Ve všech uvedených laboratořích byl nedostatek základních učebních materiálů a samozřejmě existovalo jen několik praktických zařízení, na kterých studenti mohli provádět skutečné experimenty a pozorování. Projekt byl zaměřen alespoň na částečné dovybavení laboratoří a učebních pomůcek. Čerpání projektu se podařilo uskutečnit ve výši 491 tisíc Kč z původně plánovaných 496 tisíc Kč. Realizátor projektu pořídil v místě vybavení laboratoří a učeben. Projekt navázal na úspěšnou realizaci předchozího MLP v roce 2017, kdy byly ve stejné škole vybaveny učebny výpočetní techniky v ceně cca 440 tisíc Kč. Zlepšení vybavení laboratoří zvýšilo kvalitu výuky a do budoucna tak může pozitivně ovlivnit šance absolventů na uplatnění na trhu práce.

6.2 PROJEKT VYBAVENÍ MÍSTNÍCH ZDRAVOTNICKÝCH ZAŘÍZENÍ POLOHOVATELNÝMI LŮŽKY

Realizátor v rámci projektových aktivit hodlal vybavit dvě místní kliniky nejzákladnějším vybavením potřebným ke zlepšení porodní a postnatální péče, čímž hodlal snížit úmrtnost žen a dětí během a bezprostředně po porodu. Kliniky se nacházejí ve městech: Bagram a Charikar. Každá klinika poskytuje péči přibližně 3.500 rodinám, nebo přibližně 60.000-75.000 obyvatelům. Po zhodnocení nejzákladnějších potřeb klinik byla každá z těchto klinik vybavena 1 porodním lůžkem a 5 lůžky pro pacienty pro následnou péči. Čerpání projektu bylo ve výši cca 99,5 procenta. V současné době již vybavení slouží svému účelu. Projekt byl zajímavým zejména realizací. Projektový cyklus podle ČRA se skládá z pěti fází. Programování, identifikace, formulace, realizace

a evaluace. V modifikované podobě bylo tohoto typu projektového cyklu využito i v případě tohoto projektu. V případě tohoto MLP došlo k identifikaci ve spolupráci ZÚ ČR a týmem AČR působícím v dané oblasti. Vycházel přitom ze znalosti místního prostředí, a z informací od místních partnerů. Nestandardně byly do projektu zapojeny i dvě české firmy, které dodaly požadovaná lůžka. Obvykle české firmy do MLP nebývají zařazeny vzhledem k vyšším nákladům na pořízení a dopravu, avšak s přihlédnutím k nemožnosti pořízení tohoto typu vybavení, byl odborem ORS udělen souhlas s dodáním z ČR. Doprava proběhla díky ochotě a volné kapacity speciálem AČR. Realizace projektu tak přispěla k zlepšení péče o matku a dítě, což bývá veřejností vždy pozitivně vnímáno a tím pádem může pomoci k lepšímu vnímání ČR v oblasti, kde působí tým armády ČR.

6.3 VYHODNOCENÍ REALIZACE

Velmi pozitivním se jeví skutečnost, že oba projekty byly v plánovaném období úspěšně realizovány. Každý projekt měl jiné zaměření, avšak metodika projektového cyklu byla v obou případech totožná. V případě MLP ZÚ nepracuje přímo s jednotlivými rozvojovými programy a s vybranými institucemi a partnery v prioritních zemích, které v Usnesení stanovila vláda České republiky, ale podle vlastních poznatků. Následně bývá prostřednictvím ZÚ identifikován problém, který je vhodné v dané zemi řešit, a to na základě potřeb místních příjemců. V případě jednoho z MLP došlo k identifikaci ZÚ ČR ve spolupráci s týmem AČR působícím v dané oblasti. V druhém případě bylo navázáno na již úspěšnou spolupráci z předchozího roku. Po skončení projektů již proběhla kontrola využití dodaného materiálu a bylo shledáno, že slouží požadovaným účelům. Jakkoliv se může zdát rozsah MLP ve srovnání s komplexními rozvojovými projekty marginální, může napomáhat pozitivnímu vnímání ČR v zemi realizace. Nároky na realizaci a následnou kontrolu znamenají zvýšenou administrativní zátěž pro zastupitelský úřad, avšak jsou velmi vhodným nástrojem vnímání činnosti ZÚ ČR v dané zemi tamější veřejností.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo zkoumat problematiku zahraniční spolupráce ČR, seznámit se s východisky, z kterých vychází a pochopit začlenění celého odvětví zahraniční rozvojové pomoci v současném globálním světě. Tento úkol se podařilo splnit pouze částečně, protože se při zkoumání dané problematiky bylo nutné držet pouze základních principů a východisek. Podrobnější zkoumání by vydalo na několik dalších prací. Z výzkumu je však patrné, že Česká republika je v současnosti již plnohodnotným členem mezinárodních organizací zabývajících rozvojovou pomocí a ve svém působení již ušla nezanedbatelný kus cesty. Aplikací získaných zkušeností bylo využito při formování cílů dalšího postupu v ZRS ČR, zvýšení efektivity a zároveň k lepšímu uplatnění koordinace ZRS ČR s dalšími partnery. Z mezinárodních závazků a zároveň z náročnosti realizace projektů vlastními silami vyplývá i rozdělení finančních prostředků v oblasti ZRS ČR. Většina financí z české rozvojové pomoci je tak určena na mnohostranné projekty, vyžadující daleko provázanější koordinaci jednotlivých procesů a oblastí rozvoje a rovněž nutný objem finančních prostředků.

V oblasti dvoustranné rozvojové spolupráce je zřejmé, že zúžením počtu prioritních zemí došlo k nárůstu objemů a efektivity ZRS ČR v těchto zemích. V Gruzii je v současné době využívána přítomnost ZRS ČR na všech úrovních od vládní až po jednotlivce v oblastech, které byly vybrány jako vhodné pro využití již předchozích zkušeností. Je pravděpodobné, že se v nastoleném směru bude spolupráce v Gruzii ubírat a prohlubovat i v příštích letech.

Dvoustranná rozvojová spolupráce ČR v Afghánistánu na rozdíl od Gruzie dospěla v současné době k ukončení několika zbývajících projektů a Afghánistán byl již v roce 2017 zařazen mezi specifické země. V zemi působí v současné době pouze NNO Člověk v tísni a její další působení a jeho rozsah není možné předvídat. Vzhledem k přerušení dvoustranné spolupráce ze strany ČRA je však pravděpodobné, že vzhledem k omezení finančních prostředků pro danou lokalitu bude udržení a vznik nových projektů s působením této organizace značně problematické. ČR svou působnost v Afghánistánu bude realizovat příspěvky pro ARTF, ANAF a LOTFA až do roku 2020. Dále je v následujících letech možná realizace několika MLP prostřednictvím ZÚ ČR v Kábulu.

MLP se jeví jako velmi vhodné nástroje zahraniční politiky v zemích, které nejsou zařazeny mezi prioritní země, avšak mohou v budoucnu navázat na rozvojovou

spolupráci z let minulých. Přispívají k pozitivnějšímu vnímání České republiky v daných lokalitách a jsou symbolem snahy ČR o zlepšení situace místních obyvatel. Zdaleka však nelze MLP vnímat jako zásadní rozvojovou pomoc pro danou zemi.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

- ¹ ROLNÝ, Ivo, LACINA, Lubor. *Globalizace, etika, ekonomika*. Ostrava: Key Publishing, 2008. 281 s. ISBN 978-80-87071-62-5., str. 19
- ² DLOUHÁ, Jana., DLOUHÝ, Jiří., MEZŘICKÝ, Václav. *Globalizace a globální problémy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2006. 312 s. ISBN 978-80-87076-01-X., str. 11
- ³ BERNÁŠEK, Václav a kol. *Globalizační procesy ve světové ekonomice*. Praha: Oeconomica, 2002. 250 s. ISBN 978-80-245-0265-8., str. 18
- ⁴ DLOUHÁ, Jana, Jiří DLOUHÝ a Václav MEZŘICKÝ. *Globalizace a globální problémy: Sborník textů k celouniverzitnímu kurzu "Globalizace a globální problémy" 2005-2007*. Praha: Univerzita Karlova, 2006, s. 207.
- ⁵ MEZŘICKÝ, Václav. *Globalizace*. Praha: Portál, 2003, s. 31.
- ⁹ DLOUHÁ, Jana, Jiří DLOUHÝ a Václav MEZŘICKÝ. *Globalizace a globální problémy: Sborník textů k celouniverzitnímu kurzu "Globalizace a globální problémy" 2005-2007*. Praha: Univerzita Karlova, 2006, s. 207
- ¹⁰ MEZŘICKÝ, Václav. *Globalizace*. Praha: Portál, 2003, s. 36-37.
- ¹⁵ KORČÁK, Pavel. *Naše společná budoucnost: Světová komise pro životní prostředí a rozvoj*. Praha: Academia, 1991. – 297 s., 1991. ISBN 80-85368-07-2.
- ¹⁸ PROCHÁZKA, Martin. *Mírový projekt Jiřího z Poděbrad*. Plzeň, 2012. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni.
- ²⁶ AUTOŘI, kolektiv a Blanka Medková. *Novinář, rozvojová spolupráce a humanitární pomoc: příručka rozvojového vzdělávání pro studenty mediálních oborů*. Praha: Člověk v tísni, ČT, 2007. ISBN 8086961311.
- ³⁰ OPRŠAL, Zdeněk. *Mezinárodní rozvojová spolupráce: vybrané aspekty / Zdeněk Opršal*. Olomouc: Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, 2014. ISBN 978-80-244-3948-8 (brož.).
- ³⁴ HOCH, T. *Základy rozvojové pomoci*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2007. ISBN 978-80-7368-370-2.

⁴⁶ Rozvojová spolupráce České republiky - Zvláštní hodnocení Výboru OECD pro rozvojovou spolupráci (OECD/DAC), 2007, str. 14

Seznam použitých internetových zdrojů

⁶ <https://magazin.gnosis.cz/lidska-populace> [online]. Praha: Libor Kukliš, 2019 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://magazin.gnosis.cz/lidska-populace>

⁷ <https://www.un.org/development/desa/en/news/population/world-population-prospects-2017.html>. <https://www.un.org> [online]. New York: UN, 2017 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://www.un.org/development/desa/en/news/population/world-population-prospects-2017.html>¹ Zdroj: <https://magazin.gnosis.cz/lidska-populace/>

¹¹ https://www.mzp.cz/cz/zmena_klimatu [online]. Praha: © 2008–2019 Ministerstvo životního prostředí, 2019 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/zmena_klimatu

¹² <http://www.avcr.cz/cs/pro-media/aktuality/Kvalita-pitne-vody-klesa-mini-vedci/> [online]. Praha: Alice Horáčková, Odbor mediální komunikace Kanceláře AV ČR, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.avcr.cz/cs/pro-media/aktuality/Kvalita-pitne-vody-klesa-mini-vedci/>

¹³ https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/ps14/fyz_geogr/web/pages/07-voda.html [online]. Brno: RNDr. Aleš Ruda, Ph.D, 2014 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/ps14/fyz_geogr/web/pages/07-voda.html

¹⁴ <https://dvojka.rozhlas.cz/osn-varuje-za-10-let-budou-3-miliardy-lidi-bez-vody-kam-se-asi-pujdou-napit-7482005> [online]. Praha: Martina Kociánová, 2015 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/osn-varuje-za-10-let-budou-3-miliardy-lidi-bez-vody-kam-se-asi-pujdou-napit-7482005>

¹⁶ http://www.mvi.estranky.cz/clanky/1_mezinarodni-vztahy-jako-veda_-teoreticke-koncepty-a-metodika-oboru.html [online]. © 2018 eStránky.cz, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: http://www.mvi.estranky.cz/clanky/1_mezinarodni-vztahy-jako-veda_-teoreticke-koncepty-a-metodika-oboru.html

¹⁷ https://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/organizacni_struktura/hodnosti_a_funkce_diplomatu_objasneni.html [online]. Praha: MZV ČR, [2015] [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

https://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/organizacni_struktura/hodnosti_a_funkce_diplomatu_objasneni.html

¹⁹ [Http://www.un.org/en/sections/about-un/official-languages/](http://www.un.org/en/sections/about-un/official-languages/). [Https://www.un.org](https://www.un.org) [online]. New York: UN, 2017 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

<http://www.un.org/en/sections/about-un/official-languages/>

²⁰ [Http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2014/12/fakta-osn-2005-web.pdf](http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2014/12/fakta-osn-2005-web.pdf) [online].

Praha: Informační centrum OSN v Praze, 2005 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

<http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2014/12/fakta-osn-2005-web.pdf>

²¹ [Https://www.euroskop.cz/20/sekce/pristupnost/](https://www.euroskop.cz/20/sekce/pristupnost/) [online]. Praha: Copyright © 2005-2019 Vláda České republiky, 2017 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

<https://www.euroskop.cz/20/sekce/pristupnost/>

²² [Https://www.euroskop.cz/76/sekce/instituce-eu/](https://www.euroskop.cz/76/sekce/instituce-eu/) [online]. Praha: Copyright © 2005-2019 Vláda České republiky, 2017 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

<https://www.euroskop.cz/76/sekce/instituce-eu/>

²³ [Http://www.oecd.org/about/history/](http://www.oecd.org/about/history/) [online]. Paříž: © 2018 Organisation for Economic Co-operation and Development, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

<http://www.oecd.org/about/history/>

²⁴ [Http://www.oecd.org/about/whatwedoandhow/](http://www.oecd.org/about/whatwedoandhow/) [online]. Paříž: © 2018 Organisation for Economic Co-operation and Development, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

<http://www.oecd.org/about/whatwedoandhow/>

²⁵ [Http://www.oecd.org/about/whodoeswhat/](http://www.oecd.org/about/whodoeswhat/) [online]. Paříž: © 2018 Organisation for Economic Co-operation and Development, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

<http://www.oecd.org/about/whatwedoandhow/>

²⁷ [Https://www.mzv.cz/file/1397915/zakon_o_ZRS.pdf](https://www.mzv.cz/file/1397915/zakon_o_ZRS.pdf) [online]. Praha: MZV ČR, 2010 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/file/1397915/zakon_o_ZRS.pdf

²⁸ [Https://www.mzp.cz/cz/kjotsky_protokol](https://www.mzp.cz/cz/kjotsky_protokol) [online]. Praha: © 2008–2019 Ministerstvo životního prostředí, 2019 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

https://www.mzp.cz/cz/zmena_klimatu

²⁹ [Https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/mnohostranna_zrs_cr/oecd_dac/](https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/mnohostranna_zrs_cr/oecd_dac/) [online]. Praha: MZV ČR, 2010 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/mnohostranna_zrs_cr/oecd_dac/

- ³¹ [Http://www.osn.cz/cile-udrzitelneho-rozvoje-sdgs/](http://www.osn.cz/cile-udrzitelneho-rozvoje-sdgs/) [online]. Praha: Copyright (c) UNIC Praha, 2015 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/cile-udrzitelneho-rozvoje-sdgs/>
- ³² [Http://www.czechaid.cz/wp-content/uploads/2016/09/Strategie_ZRS_CR_2018-2030.pdf](http://www.czechaid.cz/wp-content/uploads/2016/09/Strategie_ZRS_CR_2018-2030.pdf) [online]. Praha: MZV ČR, 2017 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: http://www.czechaid.cz/wp-content/uploads/2016/09/Strategie_ZRS_CR_2018-2030.pdf
- ³³ [Https://www.researchgate.net/publication/238623055_Evaluating_Maastricht's_Triple_C_The_'C'_of_Coherence](https://www.researchgate.net/publication/238623055_Evaluating_Maastricht's_Triple_C_The_'C'_of_Coherence) [online]. Amsterdam: © ResearchGate 2019, 2005 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/238623055_Evaluating_Maastricht's_Triple_C_The_'C'_of_Coherence
- ³⁶ [Https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2017/06/07/joint-strategy-european-consensus-development/](https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2017/06/07/joint-strategy-european-consensus-development/) [online]. Brusel: Rada EU, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2017/06/07/joint-strategy-european-consensus-development/>
- ³⁷ [Http://www.rozvojovka.cz/zahranicni-rozvojova-spoluprace-cr](http://www.rozvojovka.cz/zahranicni-rozvojova-spoluprace-cr) [online]. Praha: Rozvojovka, 2012 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/zahranicni-rozvojova-spoluprace-cr>
- ³⁸ [Https://www.mzv.cz/oecd.paris/cz/zakladni_informace_o_oecd/vstup_cr_do_oecd/index.html](https://www.mzv.cz/oecd.paris/cz/zakladni_informace_o_oecd/vstup_cr_do_oecd/index.html) [online]. Praha: MZV ČR, 2015 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/oecd.paris/cz/zakladni_informace_o_oecd/vstup_cr_do_oecd/index.html
- ³⁹ [Https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/rozvojova-spoluprace-cr-prioritni-zeme-1286.html#!&chapter=1](https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/rozvojova-spoluprace-cr-prioritni-zeme-1286.html#!&chapter=1) [online]. Praha: © 1997-2019 CzechTrade, 2010 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/rozvojova-spoluprace-cr-prioritni-zeme-1286.html#!&chapter=1>
- ⁴⁰ [Https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/7897B04C221A1F30C12571B6006BDB3E](https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/7897B04C221A1F30C12571B6006BDB3E) [online]. Praha: Vláda ČR, 1995 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/

⁴¹ https://www.mzv.cz/public/ef/12/6b/18504_14945_kaplan_final.pdf [online]. Praha: Czech Aid, 2002 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

https://www.mzv.cz/public/ef/12/6b/18504_14945_kaplan_final.pdf

⁴² <https://www.databaze-strategie.cz/cz/osn-un/strategie/rozvojove-cile-tisicileti-2000?typ=struktura> [online]. Praga: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2000 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/osn-un/strategie/rozvojove-cile-tisicileti-2000?typ=struktura>

⁴³ https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publikace/koncepce/koncepce_zrs_cr_2010_2017.html [online]. Praha: Czech Aid, 2010 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publikace/koncepce/koncepce_zrs_cr_2010_2017.html

⁴⁴ <http://www.czechaid.cz/wp-content/uploads/2016/09/St%C5%99edn%C4%9Bdob%C3%A1-vize-posilov%C3%A1n%C3%AD-kapacit-%C4%8Cesk%C3%A9-rozvojov%C3%A9-agentury-v-kontextu-dokon%C4%8Den%C3%AD-transformace-syst%C3%A9muzahrani%C4%8Dn%C3%AD-rozvojov%C3%A9-spolupr%C3%A1ce.pdf> [online]. Praha: Česká rozvojová agentura, 2017 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

<http://www.czechaid.cz/wp-content/uploads/2016/09/St%C5%99edn%C4%9Bdob%C3%A1-vize-posilov%C3%A1n%C3%AD-kapacit-%C4%8Cesk%C3%A9-rozvojov%C3%A9-agentury-v-kontextu-dokon%C4%8Den%C3%AD-transformace-syst%C3%A9muzahrani%C4%8Dn%C3%AD-rozvojov%C3%A9-spolupr%C3%A1ce.pdf>

⁴⁵ https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publikace/koncepce/koncepce_zrs_cr_2010_2017.html [online]. Praha: Czech Aid, 2010 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publikace/koncepce/koncepce_zrs_cr_2010_2017.html

⁴⁶ https://www.mzv.cz/file/2583329/strategie_mzv_2017_A4_09.pdf [online]. Praha: MZV ČR, 2017 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/file/2583329/strategie_mzv_2017_A4_09.pdf

⁴⁷ https://www.mzv.cz/file/2583329/strategie_mzv_2017_A4_09.pdf [online]. Praha: MZV ČR, 2017 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

https://www.mzv.cz/file/2583329/strategie_mzv_2017_A4_09.pdf

⁴⁸ https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/prioritni_zeme_2018_2023/index.html [online]. Praha: MZV ČR, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/prioritni_zeme_2018_2023/index.html

⁴⁹ <http://www.fors.cz/rozvojova-spoluprace/ceska-politika/jake-jsou-prioritni-zeme-a-sektory-zrs-cr/#.XEcBFMQyXYA> [online]. Praha: České fórum pro rozvojovou spolupráci, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.fors.cz/rozvojova-spoluprace/ceska-politika/jake-jsou-prioritni-zeme-a-sektory-zrs-cr/#.XEcBFMQyXYA>

⁵⁰ http://www.czechaid.cz/wp-content/uploads/2018/03/Program_Gruzie_CRA_2018_CZ.pdf [online]. Praha: Czech AID, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: http://www.czechaid.cz/wp-content/uploads/2018/03/Program_Gruzie_CRA_2018_CZ.pdf

⁵¹ <https://www.worldbank.org/en/country/georgia/overview> [online]. Washington: © 2019 The World Bank Group, 2019 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

<https://www.worldbank.org/en/country/georgia/overview>

⁵² <http://www.czechaid.cz/zeme/gruzie/> [online]. Praha: Česká rozvojová agentura, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.czechaid.cz/zeme/gruzie/>

⁵³ <https://www.afghanistan-analysts.org/the-state-of-aid-and-poverty-in-2018-a-new-look-at-aid-effectiveness-in-afghanistan/> [online]. Kábul: © 2009-2019 Afghanistan Analysts Network (AAN), 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

<https://www.afghanistan-analysts.org/the-state-of-aid-and-poverty-in-2018-a-new-look-at-aid-effectiveness-in-afghanistan/>

⁵⁵ <https://www.afghanistan-analysts.org/the-state-of-aid-and-poverty-in-2018-a-new-look-at-aid-effectiveness-in-afghanistan/> [online]. Kábul: © 2009-2019 Afghanistan Analysts Network (AAN), 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z:

<https://www.afghanistan-analysts.org/the-state-of-aid-and-poverty-in-2018-a-new-look-at-aid-effectiveness-in-afghanistan/>

⁵⁶ [Http://aktualne.podaneruce.cz/drogova-epidemie-v-zemi-makovych-poli/](http://aktualne.podaneruce.cz/drogova-epidemie-v-zemi-makovych-poli/) [online].
Praha: © 2019 - Aktuálně | Společnost Podané ruce, 2018 [cit. 2019-02-17]. Dostupné
z: <http://aktualne.podaneruce.cz/drogova-epidemie-v-zemi-makovych-poli/>

SEZNAM ZKRATEK

- AA – asociační dohoda
- ANTF – afghánské bezpečnostní síly
- ARTF - afghánský rekonstrukční fond
- EU - Evropská unie
- HDP – hrubý domácí produkt
- ICAO – mezinárodní organizace pro civilní letectví
- LOTFA - Law and Order Trust Fund in Afghanistan
- MLP – malé lokální projekty
- MMF – mezinárodní měnový fond
- MOP – mezinárodní organizace práce
- NAFTA - severoamerická dohoda o volném obchodu
- OBSE – Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
- ODA – oficiální zahraniční pomoc
- OECD – organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
- OSN – organizace spojených národů
- SMAF - systém pro sebehodnotu založenou na vzájemné odpovědnosti
- WTO – světová obchodní organizace
- WHO - světová zdravotnická organizace
- ZRS – zahraniční rozvojová spolupráce

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1 Světová populace v letech 1800 až 2011	14
Obrázek 2 Světová populace prognóza do roku 2050	15

Seznam tabulek

Tabulka 1 Vývoj HDP Gruzie v období 2013-2017	48
Tabulka 2 Vývoj inflace	49
Tabulka 3 Nezaměstnatnost	49
Tabulka 4 Detailní čerpání	56

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Milan Svoboda

Obor: EHS

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Česká zahraniční rozvojová spolupráce v Gruzii a Afghánistánu v roce 2018

Rok: 2019

Počet stran textu bez příloh: 51

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 8

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 45

Vedoucí práce: Dr. Jindřich Nový Ph.D.